Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

КОШТ НУМАРУ 5 кап.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.

Навыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не варочаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: [illegible] Зьмена адрасу: іншагароднія — 20 к. мясцовыя — 10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: [illegible] Сьпешныя на 50 проц. даражэй. Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible] За кожны дадатковы . . 5 к. Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА у канторы газэты, па ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і па ўсіх пашт.-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 103 (2291) Нядзеля, 6-га мая 1928 г.

НА ШЛЯХУ ДА ПАГЛЫБЛЕНЬНЯ САВЕЦКА-АЎГАНСКАЕ ПРЫЯЗЬНІ

ПРЫЁМ У т. КАЛІНІНА У ЧЭСЬЦЬ АМАНУЛЫ-ХАНА.

МАСКВА, 4-5. На вячэрнім прыёме ў старшыні ЦВК СССР Калініна, які адбыўся ў першы дзень прыезду ў Маскву падышаха Аманулы-хана, прысутнічалі: падышах, жонка падышаха, члены яго сям'і, сэкратар ЦВК СССР Енукідзе, нам. старшыні СНК СССР Рутзутак, Народны Камісар Замежных Спраў Чычэрын, Народны Камісар па вайсковых і марскіх справах Варашылаў, Наркамгандлю Мікаян, намесьнікі Наркома зам. спраў Літвінаў і Карахан, Наркамасьветы Луначарскі, нам. Народнага Камісара па вайсковых і марскіх справах Уншліхт, члены Рэвваенсавету СССР Будзёны і Муклевіч, камандуючы войскам Маскоўскага ваеннага вокругу Шапашнікаў, аўганскі пасланьнік Мірза Мухамэдхан, сьвіта падышаха, паўнамоцны прадстаўнік СССР у Нямеччыне Красьцінскі, паўнамоцны прадстаўнік СССР у Нарвэгіі Калёнтай і інш. На прыёме прысутнічаў таксама дыплёматычны корпус.

Прывітальная прамова т. Калініна.

У часе банкету Калінін зьвярнуўся да падышаха Аманулы-хана з наступнаю прамоваю:

«Наведаньне вамі нашага краю дасьць у выніку новыя факты тых шчырых адносін сапраўднае прыязьні, якая існуе між нашымі дзяржавамі ад самага пачатку іх вольнага існаваньня. Мы з прыемнасьцю ўспамінаем, што савецкі ўрад быў першым які вітаў і быў рады бачыць вялікую аўганскую дзяржаву незалежнаю. Разам з тым, мне прыемна вітаць у вашай асобе край, які першы з усіх у часе інтэрвэнцыі наладзіў з савецкім урадам афіцыйныя зносіны. Прыязьнь нашых абодвых краёў была закладзена ў цяжкія гады, калі народы Аўганістану і СССР вялі гэраічную барацьбу проці ворагаў, якія спрабавалі падпарадкаваць незалежнасьць двох вольных краёў чужаземнаму прыгнёту. Абодвы краі перамаглі ў гэтай барацьбе, і прыязьнь іх за гады спакою ня спыняе замацоўвацца і паглыбляцца.

Нашы краі зараз знаходзяцца на шляху да мірнага росквіту і ўзмацненьня эканамічнае і палітычнае магутнасьці. Мы ўважліва сочым за дасягненьнямі аўганскага народу, які ідзе вялікімі крокамі па шляху прагрэсу, і шчыра радуемся посьпехам вашае дальнабачнае палітыкі. Мы ўпэўнены, што вашае асабістае азнаямленьне з Савецкім Саюзам, з нашымі ўстановамі і нашаю працаю, дасьць у выніку яшчэ большае ўзаемнае разуменьне, а разам з тым і ўзмацненьне і разьвіцьцё прыяцельскіх адносін між нашымі краямі».

У канцы Калінін вітае непарушную прыязьнь абодвых дзяржаў, братэрства народаў і іх незалежную сучаснасьць і будучыню.

Адказ Аманулы-хана на прамову Калініна.

Шчырая прыязьнь, якая зьвязала нашыя дзяржавы ў найбольш цяжкія гады—казаў у адказнай прамове падышах—была разам з тым і найлепшаю базаю для разьвіцьця прыяцельскіх адносін абодвых краёў. Я рады, гр-н старшыня, што атрымаў маг[illegible] манце, як угавор аб прыязьні 1921 году і Багманскі ўгавор 1926 г. аб нэйтралітэце і ненападзе, і калі ідуць перамовы аб падпісаньні гандлёвага ўгавору, мы з радасьцю можам заявіць, што палітычны акт нашых дзяржаў, якія першымі ўзаемна прызналі [illegible]

[illegible] 4 мая ўвечары ў Чычэрына [illegible]

ПРАЦЭС БЕЛАРУСКАЙ ГРАМАДЫ.

(Ад нашага ўласнага карэспандэнта).

ВІЛЬНЯ. Пасьля перапынку 4-га мая аднавілася пасяджэньне суду. У залі суду знаходзяцца прывезеныя з Варшавы камуністычныя дэпутаты Варскі, Бітнэр, Рогік, Гаўрон і сельроб Валынец. [illegible] Пры ўваходзе падсудных дэпутаты вітаюць іх. У часе абвяшчэньня старшынёю перапынку дэпутаты ўстаюць з сваіх месц, а Варскі гучна кажа: «Ад імя варшаўскіх рабочых—няхай жыве Грамада». Старшыня загадвае вывесьці яго з залі. [illegible] Бітнэр і перадае ад імя рабочых Лёдзі, а Валынец ад украінскіх рабочых—прывітаньне Грамадзе. [illegible]

Скончылася судовае дазнаньне. [illegible] выступіў пракурор. [illegible]

Пракурор пачынае сваю прамову з [illegible]

Ворагі Савецкага Саюзу за працаю

ПРАВАКАЦЫЙНЫЯ ЧУТКІ АБ «ВАЕННЫХ ПАДРЫХТАВАНЬНЯХ СССР» ПАХОДЗЯЦЬ З ФРАНКА-ПОЛЬСКІХ КРЫНІЦ.

БЭРЛІН, 2-5. Маскоўскі карэспандэнт «Кельнішэ Цэйтунг» піша: «У Жэневе гавораць пра недарэчныя чуткі аб падрыхтоўцы СССР да вайны проці сваіх суседзяў. Для Масквы ня тайна, што да гэтых чутак маюць дачыненьне некаторыя асобы з ліку замежных пасольстваў у Маскве. [illegible] ...цыяльнага пункту гледжаньня бязумоўна ня верныя вестці. [illegible] пасол у Маскве Эрбэт [illegible] упартых [illegible] для [illegible] замежных [illegible] Муса[illegible] СССР.

Аб чым „радзіўся" Біркенхэд з даверанымі Пілсудзкага.

БЭРЛІН, 4-V. ЛЁНДАНСКІ КАРЭСПАНДЭНТ БЭРЛІНСКАЕ НАЦЫЯНАЛЬНАЕ ГАЗЭТЫ «ЮНГ ДЭЙЧ», СПАСЫЛАЮЧЫСЯ НА ЗУСІМ ПЭЎНЫЯ КРЫНІЦЫ, ПАВЕДАМЛЯЕ, ШТО БІРКЕНХЭД У ГУТАРЦЫ З ДАВЕРАНЫМ ПІЛСУДЗКАГА [illegible] СКАГА ТРАНЗІТНАГА БЛЁКУ, НАКІРАВАНАГА ПРОЦІ СССР. АДНАЧАСНА БІРКЕНХЭД РАДЗІЎ, КАБ ПОЛЬШЧА ЎЗМАЦНІЛА ДЗЕЙНАСЬЦЬ «ПА [illegible] УКРАІНЕ». [illegible] ПОЛЬШЧЫ [illegible] ДЛЯ ПА[illegible]АЎ.

ЗЬВЕРСТВА ІТАЛЬЯНСКІХ ФАШЫСТАЎ.

ЗАБОЙСТВА ПАЛІТ. ЗЬНЯВОЛЕНАГА Ў ГЕНУЭЗСКІМ АСТРОЗЕ.

МАСКВА, 3-5. Італьянская секцыя МОПР'у паведамляе аб новым зьверстве [illegible] Рыва, арыштаваны ў Генуі [illegible] 18 красавіка Рыва быў перавезены ў астрог, а 20 красавіка італьянскія газэты афіцыйна паведамілі, што ён павесіўся ў камеры. [illegible] паведамленьне выклікала вялікае абурэньне.

Бойкі між кітайскім і японскім войскам ля Цзынані

ЗАБІТА ШМАТ ЯПОНСКІХ РЭЗЫДЭНТАЎ.—НАНКІНЦЫ СТРАЦІЛІ ДА 800 ЧАЛ.

Падрабязнасьці цзынаньскіх падзей.

ШАНХАЙ, 4-V. 3 мая між часьцямі паўднёвага войска і японскім экспэдыцыйным войскам у Цзынані адбылася буйная стычка. Водлуг паведамленьня афіцыйнага тэлеграфнага агенцтва нанкінскага ўраду Гоміньз Нанкіну, стычка адбылася ў зьвязку з тым, што японскае войска арыштавала некалькі членаў прапагандысцкае групы паўднёвага войска і спрабавала забарыкадаваць вуліцы, якія прылягаюць да галоўнае вуліцы гораду. У зьвязку з інцыдэнтам, міністр замежных спраў нанкінскага ўраду Хуан-Ху ізноў затрабаваў адкліку японскага войска з Шандуньскае правінцыі.

ЯПОНСКАЕ ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ.

Японскае вайсковае міністэрства асьвятляе цзынаньскія падзеі ў наступным выглядзе: „3 мая, а 10 гадзіне раніцы, паўднёвае войска, выконваючы, як відаць, загадзя распрацаваны плян, пасьля папярэдняе бамбардыроўкі пайшло ў наступ проці часткі гораду, занятае японскім войскам, прымусіўшы апошняе да самаабароны. З боку японскага войска забіта 4 афіцэры і 30 салдат. У часе стычкі забіта 100 японскіх рэзыдэнтаў. У раёнах гораду, не занятых японскім войскам, **абрабавана шмат памяшканьняў, належачых японцам і чужаземцам».**

ЧУТКІ АБ ДАСЯГНЕНЬНІ ЗГОДЫ.

Водлуг паведамленьня карэспандэнта агенцтва Сымбун Рэнго, між японскім экспэдыцыйным войскам і прадстаўнікамі паўднёўцаў у Цзынані дасягнута згода, водлуг якое паўднёўцы абавязваюцца вывесьці ўсе свае часьці з раёнаў, занятых японскім войскам. Вывад войска павінен скончыцца да 7 гадз. вечара 4 мая.

ПАСЫЛКА НОВЫХ ЯПОНСКІХ АТРАДАЎ.

ПЕКІН, 4-5. Водлуг паведамленьня японскага тэлеграфнага агенцтва Тохо, у зьвязку з цзынаньскімі падзеямі штабу японскага войска, якое знаходзіцца ў Гуандуньскай вобласьці (паўднёвая Манчжурыя) дадзен тэрміновы загад паслаць падмацаваньне ў Цындао.

* * *

4 мая аднавіліся бойкі між японскім і кітайскім войскам у Цзынані. Японскае войска пачало разбройваць кітайцаў.

ЯПОНЦЫ РАЗБРОЙВАЮЦЬ НАНКІНЦАЎ.

ШАНХАЙ, 4-5. Газэта „Шанхай-Мэркуры", спасылаючыся на японскія крыніцы, заяўляе, што кітайскае войска пад Цзынанем страціла забітымі 800 салдат. Японскае войска разброіла 1000 салдат арміі паўднёўцаў. Згодна слоў газэты, усё японскае войска, якое знаходзіцца ў Цындао накіравана ў Цзынань.

Выступленьне кітайцаў было падрыхтавана загадзя.

БАЯВЫЯ СТЫЧКІ ЯШЧЭ НЯ СПЫНІЛІСЯ.

ТОКІЁ, 5-V. Японскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе: «Камандуючы японскім войскам у правінцыі Шандунь заявіў, што гвалтоўныя ўчынкі паўднёўцаў у Цзынані былі, як відаць, загадзя падрыхтаваны, бо рабункі пачаліся аднačасна ў розных пунктах гораду; усім прыбыўшым у горад раздаваліся ручныя гранаты, а чыгунка была адцята яшчэ перад тым, як распачаліся гвалты.

Паведамляюць, што камандаваньне паўднёўцаў ігнаруе згоду з японцамі, і паўднёўцы ня спыняюць урывацца далей на японскую тэрыторыю, у выніку чаго баявыя стычкі яшчэ цягнуцца.

ШАНДУНЬ У РУКАХ ПАЎДНЁЎЦАЎ.

ШАНХАЙ, 3-V. Агенцтва Гоміньпаведамляе, што ўся тэрыторыя правінцыі Шандунь на поўдзень ад рэчкі Жоўтае вызвалена ад паўночцаў і што шандуньскае войска, якое адступіла пад камандаю генэрала Лю-Чжы-Лю па Цындао, аддалося паўднёўцам. Авангарды паўднёўцаў перайшлі рэчку Жоўтую і пасоўваюцца на Чэчжоў. У ваколіцах Хэнаню паўднёўцы ўзялі ў палон 20 тысяч шандуньцаў і захапілі значную колькасьць зброі. Часьці паўднёўцаў пад камандаю Цао-Ван-Суна захапілі Бучэн і Каомі.

ПАЎДНЁЎЦЫ ПАДЫЙШЛІ ДА ЧУЧЖОУ.

Заняўшае Цзынань паўднёвае войска ня спыняе наступу на адступаючага ворага. Асноўныя сілы паўночнае групоўкі адступаюць у напрамку Чучжоу (у паўночна-заходняй частцы Шандуньскае правінцыі ў 110 кілёмэтрах на поўнач ад Цзынані). Водлуг думкі агенцтва, паўночнае войска ня зможа даць сур'ёзнага адпору на гэтым фронце і, мабыць, у бліжэйшы час Чучжоу пяройдзе ў рукі паўднёўцаў.

ПЕРАХОД МУКДЭНСКАГА ГЕНЭРАЛА НА БОК ПАЎДНЁЎЦАЎ.

ТОКІЁ, 3-V, Згодна паведамленьня з Шандуню, мукдэнскі генэрал Лю-Чжы-Лю перайшоў на бок паўднёўцаў. Войска Лю-Чжы-Лю ў колькасьці 10 тысяч чал. распачало ваенныя апэрацыі проці мукдэнцаў у раёне Цзынань-Цындаўскае чыгункі.

Пераход Сун-Чуан-Фана на бок Нанкіну.

ШАНХАЙ, 4-5. Водлуг паведамленьня газэты „Дайца Таймс" з Сюджоу (дзе знаходзіцца стаўка Чан-Кай-Шы), Сун-Чуан-Фан заявіў, што ён пасварыўся з мукдэнскаю групоўкаю, і выказаў жаданьне супрацоўнічаць з Чан-Кай-Шы.

ПАД БАЯВЫМІ СЬЦЯГАМІ ПРАЛЕТАРСКАЕ САЛІДАРНАСЬЦІ.

ПЕРШЫ МАЙ У КАПІТАЛІСТЫЧНЫМ ЗАХАДЗЕ.

ПАТАЙНАЕ ПАХАВАНЬНЕ АХВЯР ВАРШАЎСКАЕ РАЗЬНІ.

ВАРШАВА, 4-V. Учора ў шпіталі памёр паранены 1 мая ўдзельнік камуністычнае дэманстрацыі рабочы Гольдбэрг, 17 гадоў.

Баючыся дэманстрацый пратэсту, улада наладзіла пахаваньне ахвяр першамайскіх падзей сёньня ноччу пад наглядам паліцыі. На пахаваньне былі дапушчаны толькі самыя блізкія сваякі загінуўшых.

Аб'яднанае дэманстраваньне клясавае салідарнасьці.

СТАКГОЛЬМ, 1-5. Швэдскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе, што 1-га мая ў Стакгольме адбылася маніфэстацыя сацыялістаў і камуністаў. У маніфэстацыі брала ўдзел 15 тысяч чалавек.

Рабочыя Руру дэманстравалі з кампартыяй.

БЭРЛІН, 3-V. У Рурскай вобласьці рабочыя ў пераважнай большасьці далучыліся да першамайскіх дэманстрацый, арганізаваных кампартыяй. Усюды, дзе рэфармісты не дазволілі супольных дэманстрацый, **У КАМУНІСТЫЧНЫХ ДЭМАНСТРАЦЫЯХ БРАЛА ЎДЗЕЛ У ШМАТ РАЗОЎ БОЛЬШ РАБОЧЫХ, ЧЫМСЯ Ў РЭФАРМІСЦКІХ.** У Верхняй Сілезіі амаль ва ўсіх прадпрыемствах была спынена праца. У Глейвіцы сацыял-дэмакраты адхілілі прапанову аб супольнай дэманстрацыі і абкружылі паліцыяй гарадзкі сад. У дэманстрацыі камуністаў брала ўдзел 10 тысяч чал.

ПРОЦІ ВОЛІ РЭФАРМІСТАЎ.

ЛЁНДАН, 2-V. Не зважаючы на сабатаж рэфармісцкіх лідэраў лёнданскіх рабочых арганізацый, камітэт па арганізацыі сьвяткаваньня 1 мая наладзіў дэманстрацыю з удзелам 20 тысяч рабочых, ад 170 рабочых арганізацый. **Упяршыню** ў гісторыі сьвяткаваньня 1 мая ў Лёндане ў працэсіі **бралі ўдзел атрады рабочае лігі ранейшых франтавікоў** у форме хакі ў вайсковых шапках з чырвонымі павязкамі. У дэманстрацыі бралі ўдзел і атрады жанчын—членаў лігі. Дэманстрацыя танула ў чырвоных сьцягах, ваклікаючых да клясавае барацьбы. У Гайд-Парку з прамовамі выступілі Том Ман, Госіп (сэкратар прафсаюзу мэблёвае вытворчасьці), Кэмпбел, Польліт, Саклатвала і інш.

Мітынг аднагалосна ўхваліў рэзалюцыю, у якой пацьвярджае баявы абавязак міжнароднае салідарнасьці лёнданскага пралетарыяту ў справе абароны СССР і падтрыманьня мільёнаў прыгнечаных Кітаю, Індыі, Эгіпту і ўсіх калёній.

ПРАЦЭСІЯ Ў ПРАЗЕ ЧЭСКАЙ.

ПРАГА, 1-5. Чэха-Славацкае тэлеграфнае агенцтва паведамляе: у дзень 1-га Мая сацыялісты і камуністы наладзілі ў Празе працэсію па вуліцах Прагі і некалькі мітынгаў. Ад 2-й гадзіны дню рух трамваю адбываўся нармальна.

1-га МАЯ Ў КОЎНІ.

Віл. манархічнае «Слова» (№ 100) піша, што „ў Коўні сьвяткавалі дзень 1 мая, як «урачыстасьць на палавіну дзяржаўную". Урад забараніў усякія дэманстрацыі і паходы і адначасова абвясьціў, што ўсе ўстановы, крамы і прамысловыя арганізацыі будуць адкрыты, аднак прымушаць каго-небудзь да працы ў гэты дзень ня можна і хто хоча—няхай ідзе дадому.

Рэпрэсіі проці парыскіх дэманстрантаў.

ПАРЫЖ, 4-V. Арыштаваныя ў часе першамайскае дэманстрацыі рабочыя за „зьнявагу агентаў паліцыі" і незаконнае карыстаньне зброяю, прысуджаны да зьняволеньня ў астрозе на тэрміны ад 8 дзён да 1 месяца.

У АПОШНІ ЧАС.

ПОЛЬСКАЕ ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ ПРА ЗАМАХ НА ЖЫЦЬЦЁ Т. ЛІЗАРАВА.

ВАРШАВА, 5-V. Польскае тэлеграфнае агенцтва агаласіла афіцыйнае паведамленьне наконт замаху на жыцьцё гандлёвага прадстаўніка СССР у Варшаве тав. Лізарава.

У паведамленьні зазначана: «Гандлёвы прадстаўнік Лізараў паранен шклом ад пабітае шыбы аўтамабілю ў пальцы левае рукі і локаць. Гандлёвы прадстаўнік накіраваўся да доктара хуткае дапамогі, на думку якога, раны Лізарава не цяжкія.

Злачынца Вайцахоўскі на допыце ў паліцыі заявіў, што ён дзейнічаў бяз ніякае згоды з кім-небудзь іншым. Ён лічыць замах пратэстам проці камуністычнага рэжыму ў Расеі.

Вайцахоўскі жыў у Мілануўлы. Ён прыехаў у Польшчу нелегальна ў 1921 г. і меў пасьведчаньне на права пабыту ў Польшчы ў якасьці эміграната».

Вулкан у Бэсарабіі.

ВЕНА, 30-4. Згодна паведамленьня з Бухарэсту, на граніцы Бэсарабіі і Букавіны каля Вогніцы пачаў дзейнічаць новы вулкан. Вулкан выкідвае ў паветра велізарныя масы попелу.

ПОЛЬСКАЯ ПРЭСА АБ ДНЮ 1-ГА МАЯ Ў ВАРШАВЕ.

ІНФАРМАЦЫІ „ГАЗЭТЫ ВАРШАЎСКАЙ".

Самая крайняя правая польская „Газэта Варшаўска"—орган эндэкаў, падае такія інфармацыі аб дню 1-га мая ў Варшаве:

«Яшчэ за дзень перад 1-га мая сярод кіраўнікоў ППС ішлі спрэчкі, ці выступаць з дэманстрацыяй, таму што значная частка больш разважных радзіла абмежавацца мітынгамі і сходамі ў зачыненых памяшканьнях, каб ня было сутычак з камуністамі, якія маюць, як гэта выявілася на апошніх выбарах, больш прыхільнікаў, чым ППС. З гэтай прычыны, напрыклад арганізацыя ППС у Дамброўскім раёне ўстрымалася ад дэманстрацый.

Пастанавіўшы аднак зрабіць мітынг на Тэатральным пляцу і дэманстрацыю, **кіраўнікі ППС перш усяго змабілізавалі ўсе сілы баёўкі, якая выступае пад фірмай «міліцыі парадку», узброенай рэвальвэрамі і кіямі.**

Арганізаваная ППС „міліцыя" мела наогул перавагу над камуністамі, якія ня мелі роўным чынам добра з'арганізаваных баявых аддзелаў.

Увесь тэатральны пляц быў заліт натоўпам. Паасобнымі групамі стаялі: ППС, камуністы, „дробкэраўцы", Бунд і Паалей-Сыён. Большую частку пляцу занялі паасобныя групкі, у якіх было шмат добра ўбранай публікі і камуністаў. У адной з такіх груп здарылася першая сутычка, **выбух першы стрэл, невядома кім зроблены.**

У гэты момант на пляц уваходзіла новая вялікая маніфэстацыя камуністаў і надышла к групам ППС. У момант, калі ППС і камуністы зблізіліся, між імі пачалася бязладная бойка палкамі, пры гэтым камуністы націскалі ўсё мацней.

З контр-атакай выступіла баёўка ППС, якая знаходзілася на грузавіку. Стаяўшыя на грузавіку «міліцыянты» дасталі рэвальвэры і пачалі страляць залпамі, па большасьці ўверх, шмат стралялі ў натоўп».

Як бачым, найгоршы вораг камуністаў—орган эндэкаў сьцьвярджае, што 1) ППС рыхтаваліся да нападу, бо арганізавалі так званую «міліцыю парадку», узброеную кіямі і рэвальвэрамі, і 2) ППС першыя пачалі страляць у натоўп, чым і выклікалі столькі крывавых рэзультатаў.

ІНФАРМАЦЫІ „НАШ. ПШЭГЛЁНДУ".

Тое самае—г. ё. раней абдуманы напад пэпээсаўскіх баявікоў сьцьвярджае і беспартыйны буржуазны «Наш. Пшэглёнд», які піша аб крывавых падзеях на тэатральным пляцу наступнае:

«У часе прамовы пасла Варскага ў 11 гадз. пачалася бойка з камуністамі. **Пачалі вырываць з рук камуністаў сьцягі, ламаючы іх і кідаючы.** Хутка **пачуліся рэвальвэрныя стрэлы.** Натоўп кінуўся ўцякаць. Страляніна станавілася ўсё гусьцейшай—было зроблена некалькі дзесяткаў стрэлаў. **Пэпээсаўцы пачалі выпіраць камуністаў у бок Вярбовай вул.** Вуліца гэта аднак была загароджана моцным паліцэйскім кардонам. У пэўны момант паліцэйскія рэзэрвы ўрэзаліся паміж камуністамі і пэпээсамі і **пачалі разганяць камуністаў. Прымалі роўным чынам удзел члены міліцыі ППС.** Пасьля разгону камуністаў з тэатральнага пляцу **пачалі ачышчаць клеткі сходаў і брамы дамоў ад укрыўшыхся камуністаў».**

Такім чынам, з інфармацый «Наш. Пшэглёнду» зусім ясна вынікае, што першымі напалі пэпээсы. Бязумоўна, гэта яны стралялі, бо хто каго можа выперці з поля бойкі: ці той, хто мае зброю, ці той, хто яе ня мае. Потым пэпээсаўскія баявікі разам з паліцыяй ачышчалі нават клеткі сходаў і брамы дамоў ад пахаваўшыхся камуністаў. Ясна, што пэпээсы і паліцыя ў поўнай згодзе грамілі камуністаў.

Гэта была ўплянаваная і ўзгодненая змова пэпээсаўскіх пілсудчыкаў з паліцыяй ураду Пілсудзкага.

Пэпээсаўцы яшчэ раз даказалі, што яны фактычна зьяўляюцца апрычнікамі рабочай клясы, паслухмянымі волі фашызму Пілсудзкага.

РАЗВАЖАНЬНІ „ЖЭЧЫ-ПАСПАЛІТАЙ".

Права-клерыкальная «Жэчпаспаліта», разважаючы над крывавымі падзеямі ў Варшаве ў дзень 1-га мая г. г., піша:

«Мы ўжо даўно прывучыліся да таго, што сацыялістычная маніфэстацыя павінна мець крывавую дэкарацыю. Мы-б зьдзівіліся, калі-б 1-га мая ня курсавалі грузавікі, напоўненыя ўзброеным натоўпам баявікоў, якія прадстаўляюць сабою ўзброеную сілу, дыктуючую ў вядомыя моманты права жыцьця і сьмерці для ўсяе вуліцы. Мы былі-б таксама зьдзіўлены, калі-б паліцыя запярэчыла проці роўналеглага з ёю існаваньня гэтай другой «улады» грамадзкай бясьпечнасьці».

„Жэчпаспаліта" мае рацыю. Польскі ўрад і яго паліцыя добра ведаюць, што баявыя арганізацыі ППС кожны год учыняюць крывавыя расправы над камуністамі і таму ня толькі не забараняе іх, а наадварот—пасабляе пагромам, дапушчаючы ў дзень 1-га мая ўзброеныя выступленьні арганізацый ППС. І гэтыя арганізацыі штогод выяўляюць сваю праўдзівую сутнасьць пагромшчыкаў рэвалюцыйнага пралетарскага руху, пагромшчыкаў-антысэмітаў, якія нічым не адрозьніваюцца, калі не перавышаюць самых махровых забытых ужо «ісьцінна рускіх» пагромшчыкаў.

ШТО КАЖА ПЭПЭЭСАЎСКІ „РАБОТНІК".

„Роботнік"—орган ЦК ППС—у № ад 2 мая дае абшырную інфармацыю аб крывавых падзеях у Варшаве. Зразумела, што ва ўсім ён абвінавачвае камуністаў.

Ён піша, што камуністы няслі сьцягі з антыдзяржаўнымі надпісамі, што прамовы іх праваднікоў былі таксама антыдзяржаўнымі, што яны на Тэатральным пляцу знарок урэзаліся між пэпээсаўскімі групамі, што гэтыя „маскоўскія наймиты" хацелі разьбіць рады ППС і г. д.

Чаго варта гэта фарысейская брахня, калі ніводная буржуазная польская газэта гэтага не сьцьвярджае, а наадварот—сьцьвярджае адваротнае, што пэпээсы з сваімі баявымі арганізацыямі прычыніліся да крывавых падзей, што яны вінаваты ў іх арганізацыі.

Так, яшчэ лішні раз ППС выявіла свой праўдзівы твар—ворага пралетарыята, антысэміта, пагромшчыка і прыхвасьня фашызму.

М. Л-н.

У ПАНСКАЙ ПОЛЬШЧЫ.

Забастовачная акцыя ў 1927 годзе.

Забастовачная акцыя сустракалася з досыць моцным адпорам прамысловаўцаў. Аб гэтым сьведчыць упорст эканамічных забастовак за павялічэньне заработку ў 1927 г. Так, у часе першых трох кварталаў у Польшчы было 407 забастовак за павялічэньне заработку і 2.093.056 страчаных дзён. У 1926 годзе было 379 забастовак і 645.000 страчаных рабочых дзён, а ў 1925 г. —361 забастоўка.

У першых трох кварталах 1926 году прайграных эканамічных забастовак было 24 проц., а страчаных рабочых дзён 38 проц. У першых-жа трох кварталах 1927 г. прайграных забастовак было 17 проц., а страчаных рабочых дзён 3 проц.

Трэба яшчэ зазначыць, што значная доўга непразумяннай аб павялічэньні заработку ў 1927 годзе была зьліквідавана праз арбітраж.

Так піша польскі „Глос Працы" ў № 111.

З гэтае кароткае статыстыкі бачым, што ля забастовак у Польшчы ня зьменшылася, а, наадварот, павялічылася з кожным годам, і што з кожным годам забастоўкі ўсё даюць лепшыя вынікі, г. зн. што змаганьне працоўных з капіталістамі ідзе, дзякуючы іх арганізаванасьці, пасьпяхова наперад.

ЗАБАСТОЎКА ПЕКАРОЎ І КРАЎЦОЎ.

Як піша «Рачпаспаліта» (№ 119), у Львове забастоўка пекароў. Апрача таго, забастоўка краўцоў у гарадзкіх пякарнях, на рынку не выпала ані хлеба, ані булак. На эканамічнай падставе выбухнула ў Кракаве забастоўка краўцоў.

ЗАБАСТОЎКА Ў НОВАЙ ВІЛЕЙЦЫ.

Гэтымі днямі ў Новай Вілейцы забастовалі рабочыя [illegible]. Агулам забаставала 200 рабочых. [illegible]

АРЫШТ ЗА ЗБІРАНЬНЕ АХВЯР НА КАРЫСЬЦЬ «ГРАМАДЫ».

«Жычапаспаліта» (№ 123) паведамляе, што ў Віленшчыне арыштавана 5 чалавек, якія збіралі ахвяры на карысьць былой «Грамады». [illegible] 1785 злотых і нейкі дзесятак савецкіх рубляў.

НЕПРАЗУМЕНЬНІ Ў „БЛЁКУ СУПРАЦОЎНІЦТВА З УРАДАМ".

Віцэ-старшыня клюбу «супрацоўніцтва з урадам» пасол сойму М. Касьцялкоўскі і сакратар клюбу Барацкі падаліся ў адстаўку. [illegible]

НА ПАГРАНІЧЧЫ.

Віленскае «Слова» (№ 96) паведамляе, што ў раёне Радашкавіч у першых днях май пачнуцца польска-савецкія перамовы з мэтаю ўстанавіць [illegible].

КРЫЗІС У ЦЭШЫНСКІХ КАПАЛЬНЯХ.

Крызіс у вугальным басэйне на Цэшыншчыне. [illegible]

ВЫЗВАЛЕНЬНЕ З АСТРОГУ БЕЛАРУСАЎ.

Водлуг загаду пракурорскае ўлады вызвалены з астрогу ў Вільні беларусы, запісаныя «у антыдзяржаўную агітацыю» [illegible].

НАПАД НА ЛЁМБАРД У ГОРАДНІ.

«Глос Працы» паведамляе, што невядомыя злачынцы напалі ў гарадзкі ломбард у Горадні, [illegible].

ПАДПАЛ МАЁНТКУ.

[illegible]

РЭАКЦЫЙНАСЬЦЬ ПОЛЬСКАГА СТУДЭНЦТВА.

Гэтымі днямі ў Вільні адбыўся сход „Братняй Дапамогі" студэнтаў універсытэту. [illegible]

„УТРО" ПАМЁРЛА.

„Кур'ер Віл." (№ 96) паведамляе, што віл. расейская газета зачынілася на тым, што газэту, з тым, што выходзіла ўсё зачынілася. [illegible]

ЗАБАСТОЎКІ Ў ВІЛЬНІ.

Гэтымі днямі ў Вільні выбухла забастоўка [illegible].

ПОЛЬСКІЯ ЛЁТЧЫКІ ЛЯЦЯЦЬ У АМЭРЫКУ.

[illegible]

БЕСПРАЦОЎЕ Ў ПОЛЬШЧЫ.

Паводле статыстычных даных, за час ад 7 да 14 красавіка г.г. у Польшчы было 163.102 беспрацоўных, г. зн. на 35.303 болей.

БЕСПРАЦОЎЕ Ў ВІЛЬНІ.

Паводле статыстычных даных, беспрацоўе ў Вільні павялічваецца і павялічаецца ў мінулым тыдні—на 100 асоб і дасягае 4998 асоб.

У кулацкай Літве.

СУД НАД ПАЎСТАНЦАМІ Ў АЛІЦЕ.

Літоўскі суд разабраў гэтымі днямі справу паўстанцаў у Аліце, [illegible]. Пры Г. Раўгасэв [illegible].

10 гадоў адбылося ўжо 16 лютага. Але суд [illegible].

СЬВЯТА НЕЗАЛЕЖНАСЬЦІ ЛІТВЫ

[illegible]

РЭПРЭСІІ ПРОЦІ ЯЎРЭЯЎ.

«Слова» паведамляе, што [illegible].

Беларускі тэатр у Латвії.

24 сакавіка г. г. у фабрычным раёне Рыгі, на так званай Чырвонай Дзьвіне, адчынены Беларускі Народны Тэатр. Пастаўлена была вядомая п'еса Янкі Купалы «Паўлінка». [illegible]

У САЮЗНЫХ РЭСПУБЛІКАХ.

Перамяшчэньні ў вайсковым ведамстве.

МАСКВА. Водлуг загаду Рэвалюцыйнага Вайсковага Савету СССР камандуючы войскам Ленінградзкага вайсковага вокругу Корк вызваляецца ад займаемае пасады і назначаецца для асаблівых даручэньняў пры Народным Камісары па вайсковых і марскіх справах і старшыні Рэвалюцыйнага Вайсковага Савету СССР.

Тухачэўскі вызваляецца ад займаемае пасады і назначаецца камандуючым войскам Ленінградзкага вайсковага вокругу.

Камандуючым войскам Маскоўскага вайсковага вокругу Шапашнікаў вызваляецца ад займаемае пасады і назначаецца начальнікам штабу Чырвонае арміі. Усе тры—з 5 мая.

Начальнік штабу Чырвонае арміі

Блізкі тыраж 2-е авіёлётарэі.

МАСКВА, 5-V. Тыраж другое авіяцыйнае лётарэі адбудзецца 26—27-га мая ў горадзе Харкаве. Прэзыдыум ТДА-Авіяхіму СССР уводзіць у склад тыражнае камісіі 9 прадстаўнікоў ад фабрык і заводаў Украіны. Тыраж авіялётарэі будзе праз увесь час перадавацца харкаўскай радыёстанцыяй на радыё. Тыражная камісія выдае з Масквы ў Харкаў 23-га мая.

Асобы, якія выйграюць сельска-гаспадарчыя машыны і прылады, [illegible]

„Што зроблена у справе барацьбы з бюракратызмам?"

Ліст 30-ці рабочых-бакінцаў у рэдакцыю „Вышка".

БАКУ, 3.V. Рабочыя Рамаманскага раёну прыслалі ў рэдакцыю газэты „Вышка" ліст, у якім адзначаюць рэзалюцыю апошняга пленуму ЦК і ЦКК і прапановы Леніна аб мерах барацьбы з бюракратызмам [illegible].

Першы розыгрыш пазыкі ўмацненьня сял. гаспадаркі.

КАЗАНЬ, 4-V. 15-га мая ў Чыстапольскім кантоне ў Татарыі адбудзецца першы тыраж пазыкі ўмацненьня сялянскае гаспадаркі. [illegible]

Паветранае ліставаньне з заграніцаю.

МАСКВА. У зьвязку з пачаткам 1 мая рэгулярных паветраных зносін Масква—Смаленск—Рыга—Кёнігсберг—Данцыг—Берлін і далей на міжнародных авіё-лініях, НК Пошт і Тэлеграфаў прымае авіякарэспандэнцыю на ўсе заграпічныя краі.

ТЭЛЕГРАМА К. РАДЭКА Ў РЭДАКЦЫЮ „ПРАВДЫ".

Радэк кліча нямецкіх рабочых ісьці на выбарах за кампартыяй.

МАСКВА. Рэдакцыя „Правды" атрымала наступную тэлеграму ад Карла Радэка з Табольску:

„Табольск, 29 красавіка. Ліст-тэлеграма. Масква, „Правда". Прашу „Правду" і „Ротэ Фанэ" надрукаваць наступную заяву: супрацьстаўленьне кандыдатурам кампартыі Нямеччыны асобных кандыдатур Ленінбунду азначае дапамогу сацыял-дэмакратыі. Гэты крок ня можа быць апраўданы адносінамі кампартыі Нямеччыны да Ленінбунду. Рашуча пратэстуючы супроць гэтае палітыкі, лічу, што кожны рэвалюцыйны рабочы Нямеччыны павінен, захоўваючы за сабою права крытыкі памылак кіраўніцтва, ня толькі галасаваць за кандыдатаў кампартыі, але і ў цэлым падтрымліваць яе ў барацьбе з нямецкай буржуазіяй і сацыял-дэмакратыяй".

Агалашаючы тэлеграму, рэдакцыя „Правды" зазначае, што, згодна весткам, якія яна мае, тэлеграма Радэка была ўпачатку пасылана Троцкаму, але ён, як відаць, адмовіўся даць свой подпіс.

Замах пуанкараўцаў на волю выбаршчыкаў.

МАНДАТЫ Т.Т. КЛЯМАМЮСА І МЭМЭТР'Е ПАД ПАГРОЗАЮ СКАСАВАНЬНЯ.

ПАРЫЖ, 3-5. Камісія па праверцы выбараў у дэпартаментах Сены разглядала пытаньне аб правільнасьці абраньня камуністаў Клямамюса і Мэмэтр'е. [illegible] Пастанова камісіі наконт Мэмэтр'е наступная: [illegible] ён ня можа лічыць Мэмэтр'е абраным і перадае гэтае пытаньне на разгляд у парлямант.

НОБІЛЕ АДНАВІЎ ПАЛЁТ НА КАНЦАВОСЬСЕ.

БЭРЛІН, 3-V. Дырыжабль «Італія» сёньня а 3 гадз. 24 хвіл. раніцою вылецеў пад камандаю генэрала Нобіле з Штольпа (Памеранія) на Шпіцбэрген.

Па Беларускай ССР.

(Ад нашых карэспандэнтаў).

Яшчэ адна перамога на гаспадарчым фронце.

Рэчыца 3-5. 1 мая працоўныя Рэчыцы сьвяткавалі яшчэ адну перамогу на гаспадарчым фронце—урачыстае адчыненьне новае мэханізаванае сярнiковае фабрыкі «Дняпро». Назву фабрыцы, як узьнікшай у дні Кастрычнікавай рэвалюцыі, рашылі даць «10 Кастрычнік».

Досыць увайсьці ў сярэдзіну памяшканьня, каб убачыць, што фабрыку будавала рабочая кляса, якае будуе па новаму. Параўнаўшы старую і новую фабрыку, якія знаходзяцца побач, можна навочна адрозьніць капіталістычнае і сацыялістычнае будаўніцтва. Капіталісты будавалі фабрыку не надаючы ніякай увагі ўмовам працы, будавалі разьлічваючы на эксплёатацыю. Жывой машынай—рабочымі ён не даражыў.

Новая фабрыка знаходзіцца ў вялікім сонечным памяшканьні. У гутарцы з рабочымі ні ад каго ня чуеш скаргаў на ахову працы. Неабходная вэнтыляцыя наладжана, паветра заўсёды сьвежае.

Рабочыя з вялікаю зацікаўленасьцю адносяцца да аўтаматаў. Пільна сочаць за работай машын.

Будуем з вялікімі памылкамі.

Гомель, 5-5. У гэтым годзе на жыльлёвае будаўніцтва ў акрузе асыгнавана 1.337 тысяч руб. Таму барацьба за выкананьне дырэктыў ураду аб зьніжэньні сабекошту будаўніцтва зьяўляецца цэнтральнай задачай адпаведных органаў.

Вывучэньне мінулага будаўнічага сэзону паказала, што мы будуем з вялікімі памылкамі. Ня выконваюцца нормы будаўніцтва ў адносінах вышыні пакояў. Прыкладна ЖАКТ „Единение"—унутраная вышыня пакояў даходзіць да 5,25 аршын замест устаноўленых 4,25 аршын. Вышыня цокаляў—1,25 аршын замест 1 аршыну. Зацьверджаныя тыпавыя праэкты не захоўваюцца. ЖАКТ «Шлях да сацыялізму» зьменшыў плошчу кватэр замест 4 на 6 да 3 на 6 і пакінуў усе аб'екты абсталяваньня для кватэр вялікіх разьмераў. Амаль усюды будуюцца непатрэбныя халодныя памяшканьні, непрадугледжаныя праэктамі.

Будаўнічыя матар'ялы выкарыстоўваюцца нямэтазгодна. Печы будаваліся бяз усякага пляну, што павялічыла кошт печак і дало неэканомію ў апале. Былі выпадкі, калі пасылалі рабочых не адпаведнай кваліфікацыі і часта трэба было нанова перарабляць працу.

На дарагоўлю будаўніцтва вялікі ўплыў мелі перапынкі. На шмат якіх пабудовах тэхпэрсанал няўважліва адносіўся да сваіх абавязкаў. Прапановы рабочых ня прымаліся пад увагу.

У выніку гэткіх адносін сабекошт драўлянага будаўніцтва хістаецца ад 19 руб. 10 к. да 13 р. 46 к. па Рэчыцы і да 15 р. 40 к. па Гомелю за куб. мэтр і кошт кватэры ад 5600 р. да 3795 р.

Каб гарантаваць сябе ад розных памылак на будучае ў галіне будаўніцтва, мясцовымі арганізацыямі прыняты шэраг пастаноў.

Выгавар за нядбайныя адносіны да абавязкаў.

За нядбайныя адносіны да выкананьня дырэктыў, дадзеных Менскім Акрвыканкомам па самаабкладаньні, вынесен выгавар з апублікаваньнем у друку старшыням Бярэзінскага, Барысаўскага і Грэскага райвыканкомаў.

Прэзыдыум Цэнтральнага Камітэту Сялянскіх Т-ваў Узаемадапамогі разглядзеў справы некаторых старшынь раённых камітэтаў у іх нядбайных адносінах да працы і ігнараваньні дырэктыў ЦКСТУ, абвясьціў выгаворы старшыням РКСТУ: па Віцебск. акрузе Бешанковіцкага раёну—Дзятлаву, і Суражскага раёну—Івашкевічу, па Гомельскай акр., Веткаўскага раёну—Марачкову, Уваравіцкага раёну—Палуянкаву, па Мазырскай акрузе,—Капаткевіцк. раёну—Ляшкевічу, па Бабруйскай акр., Рагачоўскага раёну—Сідарэнку і Аршанскага раёну—Лонскаму.

За калектыўнае жыцьцё.

— У Горацкім раёне, пры Любіжскім сельсавеце па ініцыятыве камсамольцаў арганізоўваецца **малочная арцель.**

— **У в. Любіж** арганізаваўся па ініцыятыве камсамольцаў і вясковых актывістых пераважна з беднякоў-сялян **сельска-гаспадарчы калектыў.**

— 8 красавіка ў **в. Негаціна,** Дубровенскага раёну, 10 гаспадароў пастанавілі перайсьці на новыя формы вядзеньня гаспадаркі—**арганізаваць сельска-гаспадарчы калектыў.**

— Сяляне **в. Рагозіна,** Кохапаўск. раёну, (у якой маецца 45 гасп.) маюць **усе с.-г. машыны і прылады:** 5 малатарняў, 3 веялкі, 5 сячкарняў, 1 ільнамялку і кожны гаспадар мае жалезны плуг. Ёсьць думка набыць трактар.

— Некалькі дзён таму назад, па ўласнай ініцыятыве **13 гаспадароў в. Чаркасава** (Межаўскага сельсавету) **пастанавілі арганізаваць с.-г. камуну.**

— Жанчыны дэлегацкага сходу ў м. Круглым закладаюць паказальныя агароды.

БУДУЕЦЦА ВОДНАЯ СТАНЦЫЯ.

Барысаў, 5-5. У Барысаве на р. Бярэзіне будуецца водная грабная станцыя. На станцыі абсталёўваюцца месцы для навучаньня плаваньню, для гульні ў ватэр-поло і інш. Станцыя штодня будзе прапускаць да 400 чал.

КРЭДЫТЫ НА БУДАЎНІЦТВА.

Бабруйск, 5-5. Акруговы сельска-гаспадарчы Банк атрымаў крэдытаў на прыватнае будаўніцтва 15 тысяч рублёў, на агнятрывалае будаўніцтва 13 тысяч рублёў, столькі на мэліарацыю і 30 тысяч рублёў у фонд разьвіцьця калгасаў.

На днях чакаецца атрыманьне яшчэ 15 тысяч рублёў на кватэрнае будаўніцтва.

Вясеньняя сяўба.

Сеў пачаўся.

Па раёну за апошнія дні красавіка ўзмоцненым тэмпам пачалася сяўба. Ярыну ўжо адсеялі ва ўсім раёне, а ў Запольскім сельсавеце ячмень, ярыну і пшаніцу пасеялі і ўзяліся за падрыхтоўку глебы для сяўбы бульбы.

Надвор'е спрыяе севу. Азіміна, якая вышла з-пад сьнегу ў кепскім становішчы, пачала папраўляцца.

Наогул, сяўба ў разгары; адчуваецца недахват мінэральных угнаеньняў, капусты-расады.

Я. Крушына.

в. В.-Крушынаўка, Рагачэўск. р.

БЕДНАТА БЕЗ НАСЕНЬНЯ.

Нашы сяляне свайго насеньня ня ўсе маюць. Шмат ёсьць беднякоў, якія ня маюць ніводнага зярняці насеньня. Камітэт узаемадапамогі мае 170 пуд. аўсу і 70 пуд. ячменю, але гэтай колькасьцю ён задаволіў каля паловы ўсіх ня маючых насеньня. Раённы камітэт не зьвяртае на гэта ўвагі і толькі пахваліўся на пленуме с.-с., кажучы: «Давайце сьпісы беднякоў і наогул хто патрабуе насеньня і калі мала будзе таго, што ёсьць у сельскім камітэце, раён адпусьціць». А цяпер раён адпускае толькі за грошы, а грошай у с.-с. няма і сяляне застаюцца без насеньня.

Селянін з в. Прусінава.

Стальбоўскі с.-с., Меншчына.

Як мы рыхтуемся да сяўбы.

Аграпрапаганда.

Падрыхтоўчая праца да вясеньняй сяўбы ў раёне распачалася ў студзені м-цы. У гэты час галоўная ўвага была зьвернута на пашырэньне аграномічных ведаў сярод сялянства. Праведзены каротка-тэрміновыя сельска-гаспадарчыя курсы і лекцыі. Курсаў па раёну праведзена 8, якія наведвала 459 пастаянных слухачоў. Прачытана 176 лекцый на розныя тэмы, з лікам слухачоў—5280 асоб.

Зернаачышчэньне.

Зернаачышчэньне зараз пераходзіць на стацыянарнае абслугоўваньне. Працаваўшыя па раёну 4 перасовачныя абозы, канчаткова ўстаноўлены на падраёнах на ўвесь час сяўбы, каб можна было абслужыць тую частку сялянства, якая не магла адсартаваць сваё насеньне раней. Да гэтае пары па раёну ачышчана—30828 п. яравога насеньня, што складае 109 проц. агульнага пляпавага заданьня. Тэмп працы і на далейшае па зернаачышчэньню ня спыняецца.

Акрамя зернаачышчэньня, у часе сяўбы яравых мяркуецца праводзіць працу па пратраўліваньню насеньня, якое будзе рабіцца дарма ка 5 аграномічных пунктах. Апошнія ўжо забясьпечаны належнай колькасьцю фармаліну. Па раёну прадугледжана пратравіць 20 проц. адсартаванага насеньня.

Загатоўкі насеньня.

Плянам агульных загатовак праз с.-г. каапэрацыю і КСУ меркавалася загатовіць 25625 пуд. усялякага збожжа. Загатоўлена 22825 пуд., альбо 95 проц. заданьня. Невялікі недахват будзе адчувацца ў насеньні лубіну, сэлекцыйнага аўсу, лёну-даўгунцу і сэрадэлі. Ня выканан да гэтага часу завоз часткі штучных угнаеньняў, асабліва тамасшлаку. Завоз с.-г. машын і прыладаў ідзе здавальняюча, чакаецца поўнае задавальненьне насельніцтва.

Кантрактацыя.

Кантрактацыя пасеву па раёну распачалася з 20-IV і асабліва шпарка ідзе на бульбу. За 2—3 дні законтрактавана звыш 100 гэкт. Наогул прадугледжваецца законтрактаваць па раёну для прамысловасьці: лёну на валакно—75 гкт., лёну-семя—100 гкт., ячменю—66 гкт. і бульбы—450 гкт., а для забясьпекі раёну сваім насеньнем —скласьці дагавароў на загатоўку—1000 пуд. лубіну, 500 п. канюшыны, 1000 пуд. вікі і 1000 пуд. сэлекцыйнага аўсу.

Шматпольле.

Праведзеная падрыхтоўка жыхарства праз сельска-гаспадарчыя курсы дае магчымасьць амаль што поўнасьцю выканаць заданьне па пераводу гаспадарак на шматпольле. Усяго мяркуецца арганізаваць шматпалёвых севазваротаў на плошчы—5500 гкт., з якіх 2000 гкт. перавесьці ў вясеньнюю кампанію з падсевам канюшыны, а астатнюю плошчу прыстасаваць у землеўпарадкаваных пасёлках к азімаму пасеву. Таксама мяркуецца павялічыць колькасьць паказальных вучасткаў, асабліва з караньплодамі, лубінам, льном і штучнымі ўгнаеньнямі. Лік іх будзе даведзен да 20 на кожны падраён.

Калектывізацыя.

Значна пашыраецца справа з калектывізацыяй насельніцтва. На падставе высьветленых магчымасьцяў, у раёне прадугледжваецца арганізацыя 3-х калгасаў, 3-х мэліярацыйных таварыстваў, 5 машынных, 3 бычачых, 2 насенаводных, 1 малочнае, 1 птушкаводнае, 1 садовагароднае і кантрольна-малочны саюз у раёне дзейнасьці малочных таварыстваў. Большая частка з іх ужо аформлена і прыступае да працы.

Жывёлаводзтва.

Канчаецца перагляд і рэгістрацыя племяннойжывёлы па сельсаветах і адначасова праводзіцца арганізацыя прыватных злучных пунктаў. Маецца на ўвазе значнае павялічэньне сеткі злучных пунктаў. Іх будзе па раёну звыш 100.

Садоўніцтва і гародніцтва.

Падрыхтавана глеба да закладкі ў раёне пладовага гадавальніка на плошчы—4 гкт. і мяркуецца арганізацыя 2-х групова-пасёлачных садоў на плошчы—10 гэктараў. У гадавальніках у бягучую вясну будзе высеена пладовага насеньня—12 фун. і пасаджана 15000 шт. падвою. Акрамя таго узяты ў апрацоўку 7 калгасных садоў, у якіх будуць выкананы ўсе работы па правядзеньню іх у належнае становішча.

У галіне пчалярства і гародніцтва бярэцца напрамак на арганізацыю паказальнай пасекі і закладкі па раёну 5-ці паказальных сялянскіх гародаў.

Прадугледжанае павялічэньне плошчы яравога кліна, галоўным чынам, пойдзе за кошт пашырэньня тэхнічных культур на 170 гкт., траў на 500 гкт., бульбы—500 гкт. і караньплодаў—150 гкт.

Аграном Касмачэўскі.

Клімавіцкі раён.

Бедната хоча ў калектыў.

У раёне маецца некалькі раней арганізаваных малочных, машынных і іншых таварыстваў і ў сучасны момант намечана арганізаваць 3 сел.-гаспадарчыя т-вы (арцелі). Арганізавалі ўжо пташніцкае і некалькі малочных т-ваў. У вёсках Гарадзец і Рыскова некаторая бедната хоча арганізавацца ў калектыў, але РВК не разьлічваў на арганізацыю калектываў у гэтых вёсках. Трэба дапамагчы сялянам арганізавацца ў калектыў. У в. Рыскова бедната з хутароў, на якія выселілася ў 1922 г., хоча зрабіць пасёлак, бо разам лепш жыць і весьці гаспадарку.

РВК, зьвярні на гэта ўвагу, дапамажы!

Зьміцер Т—а.

Бабруйшчына, Рагачэўскі раён, Курганскі сельсавет.

Не хапае насеньня зернавых культур.

У нас вызначана па пляну для патрэб насельніцтва 198 тон рознага насеньня. Завезена да 20 красавіка і загатоўлена на месцы 110 тон насеньня. Такім чынам, маецца недастача 88 тон, альбо 45 проц. Усё насеньне разьмяркована сярод бядняцкіх гаспадарак. Пэрспэктыў на завоз альбо на загатоўку не хапаючага, згодна пляну, насеньня няма. Насеньнем канюшыны насельніцтва задаволена на ўсе 100 проц.

Што-ж датычыцца да ачысткі насеньня, то кампанія ў гэтай галіне праходзіць пасьпяхова. Да 20-га красавіка насельніцтвам ачышчана насеньня 46 проц. агульнага заданьня па пляну. Ёсьць надзея на выкананьне ачысткі насеньня на ўсё 100 проц.

Н. Афанасьеў.

Расьненскі р., Аршаншчына.

АДКРЫТЫ ЛІСТ АНРЫ БАРБЮСА

Італьянскаму паслу ў Парыжы.

12 красавіка г. г. Анры Барбюс зьвярнуўся да італьянскага пасла ў Парыжы, графа Манцоні, з наступным лістам, [illegible] не дазваляюць больш сумнявацца ў тым, што пыткі [illegible] ў турмах пана Мусаліні і што гэтыя [illegible] чыба сьмерці? Чаму яго папаваці [illegible] Соцы, зрабіць мэдыцынскае ўскрыцьцё? [illegible]

...скія турмы, да нас, апроч пералічаных фактаў, бязупынна даходзяць і іншыя весткі аб катаваньнях, якія ўжывае фашысцкі тэрор. Успомнім наш пратэст проці катаваньняў, пад якія падпалі палітзьняволеныя ў падзямельлі палацу Брэстшы. Усім вядомы выпадак з Паўле Бэцы. Яго катавалі да таго, што ён звар'яцеў і зараз яшчэ знаходзіцца ў доме для вар'ятаў. Тады думалі, што гэта адзіны выпадак такога выключнага зьверства. Зараз мы павінны канстатаваць, што перад намі сыстэма сапраўднай школы катаў, якія атрымоўваюць інструкцыі з адзінага цэнтру, які, бязумоўна, кантралююць органы кіруючай улады. У гэтым мы пераканаліся таму, што ўсе катаваньні ва ўсіх італьянскіх турмах у адносінах да палітзьняволеных робяцца па аднаму мэтаду.

«Каб прымусіць гаварыць», у паліцэйскіх прэфэктурах ня толькі б'юць палкамі з волавам на канцы і кастэтамі, але і прымяняюць наступныя катаваньні:

1) Б'юць палкамі да крыві (гэта па газэтных вестках робіцца ў Трыесьце і Манфальконе), 2) апускаюць рукі палітзьняволеных у вар, каб дамагчыся прызнаньня (Мілан, Брэстшыа), 3) не даюць харчу, сьвету і б'юць (гэта пачалося ў Брэстшы, а потым і ва ўсіх турмах), 4) уводзяць у арганізм розныя шкодныя сродкі, каб пашкодзіць разумовую дзейнасьць і выкарыстаць брэд для атрыманьня доказаў (Брэстшыа, Пэруджыя), 5) зьвязваюць рукі і ногі ланцугом ці вяроўкай і рэгулююць фізічны боль вялікім ці малым сьцягваньнем (Рым, Нэапаль, Гэнуя), 6) робяць глыбокія паколы голкамі пад ногці (Турын, Гэнуя, Мілан), 7) уводзяць у арганізм ёдзісты раствор, ад якога робяцца надзвычайна балючыя раны ва ўнутранасьцях, (Пэруджыа), 8) рэжуць язык складаным ножыкам і звычайным нажом і інш., 9) вырываюць валасы з палавых органаў (што зрабілі з работніцай Лінай Марандэты з Мілану, і яе прышлося перавесьці ў клініку, бо яна звар'яцела ад фізычнага болю), 10) катуюць пры дапамозе казявак, напрыклад, у Флёрэнцыі, кладуць на жывот пад шклянку чорнага жука і трымаюць яго ў працягу 3-4 гадзін, пакуль вяшчасны не загаворыць.

Вось яшчэ ня поўны сьпіс катаваньняў, якія ўжываюцца аднačасова, каб зламаць мужнасьць ахвяры і дамагчыся патрэбных паказаньняў. Усе гэтыя факты выклікаюць ня толькі абурэньне ва ўсіх цывілізаваных краінах, іх трэба выкрываць перад грамадзкай думкай усяго сьвету. Мы патрабуем безадкладнага адказу на нашае запытаньне, якое мы накіравалі ў італьянскае пасольства яшчэ ў лютым. Мы патрабуем ня толькі поўнага растлумачэньня ўсіх пералічаных фактаў, калі катаваньні канчаліся сьмерцю ахвяр—Гастона Соцы, Антуана Саньвіта, Пэрола і мабыць Роўта, а нават дамагаемся стварэньня міжнароднай камісіі, для абсьледваньня турмаў і выспаў, дзе знаходзіцца больш 6000 палітзьняволеных і высланых.

Мы гэтага патрабуем ад імя ўсяго цывілізаванага сьвету, у імя чалавечай сумленнасьці, якая ня можа пагадзіцца з далейшым павялічэньнем крывавай сэрыі катаваньняў.

Калі вы, як і раней, будзеце маўчаць, гэтым вы толькі павялічыце вялізарны рух абурэньня, якое ўзьнялося ва ўсіх краінах проці фашызму, проці яго барбарскіх дзеяньняў.

Старшыня Камітэту Абароны ахвяр фашызму
АНРЫ БАРБЮС.

Дзень Лесу.

„Дзень Лесу" ў Менскай акрузе.

На апошнім пасяджэньні акруговай камісіі па правядзеньні „Дню Лесу" распрацован арыентыровачны плян правядзеньня гэтага дню ў Менскай акрузе.

„Дзень Лесу" ў Менску будзе праведзен 13 мая. Да гэтага часу акруговая камісія мяркуе здабыць адпаведную літаратуру і лістоўкі для масавага распаўсюджаньня сярод жыхарства.

Камісія запрапанавала аддзелу камунальнай гаспадаркі арганізаваць з сёлетняга году гадавальнік дэкарацыйных дрэў. Гадавальнік будзе выкарыстоўвацца для пасадкі дрэў у горадзе, для здавальненьня пасадачным матар'ялам навуковых установ і вайсковых часьцей.

Усім раёнам і лясьніцтвам даручана ў часе правядзеньня „Дню Лесу" абсадзіць дрэвамі ня менш двох пасёлкаў у кожным раёне. Побач з гэтым мяркуецца абсадзіць дрэвамі дарогі, а таксама некаторыя вёскі.

З вучасткаў, спэцыяльна вызначаных для гэтай справы, лясьнічыя абавязаны адпускаць сельсаветам увесь пасеўны і пасадачны матар'ял бясплатна.

На аддзел камунальнай гаспадаркі і Ленінскае лясьніцтва ўскладзена загатоўка прыладаў і інвэнтару для пасадкі дрэў.

Для вучняў у дзень 13 мая Белдзяржкіно мае дэманстраваць бясплатна спэцыяльныя фільмы.

Наогул, «Дзень Лесу» ў Менскай акрузе будзе мець ня толькі практычны характар (пасадка лесу), але і шырока-агітацыйны, выхаваўчы і культурны характар.

Пасадачны матар'ял для школ будзе адпускацца ў аддзеле камунальнай гаспадаркі, а для вайсковых часьцей будуць адпушчаны дзічкі з ліставых парод дрэў.

„Дзень Лесу" будзе масавым сьвятам.

(Ліст з Бабруйску).

Тыя практычныя мерапрыёмствы, якія мяркуецца правесьці на Бабруйшчыне ў сувязі з „Днём Лесу", ня ўкладваюцца ня толькі нават у дзень, а і ў тыдзень. Праца правядзеньня гэтага сьвята разьлічваецца ў нас болей, чым на месячны тэрмін. Фактычна гэта будзе паўтарамесячнік лесу, а ня дзень лесу, бо правядзеньне яго распачата з 20 красавіка і працягнецца да 1 чэрвеня.

Такі расьцягнуты тэрмін гэтага сьвята ўзят умысьлова, каб магчыма было плянава і не сьпяшаючыся выпаўніць намечаныя працы, каб магчыма было практычнымі дасягненьнямі адзначыць гэтае сьвята.

Шмат карысных мерапрыёмстваў па ахове і пашырэньні плошчы лясоў і дрэвапасадак будзе праароблена за час сьвяткаваньня «паўтарамесячніка» лесу. На першым месцы сярод гэтай працы стаіць шырокая разьясьніцельная кампанія аб значэньні «Дню Лесу» і карысьці самога лесу для нас. Будзе прачытана 300 лекцый па вёсках для сялянства на гэтыя тэмы.

Гэта, так сказаць, агітацыйная частка справы. У практычнай частцы мяркуецца засадзіць лесам 50 гэктараў зямлі, правесьці пасеў лесу на плошчы 35 гэктараў і на плошчы ў 7.500 кв. мэтраў закласьці лясны гадавальнік.

Вялікую ролю ў правядзеньні практычнай працы па правядзеньню сьвята лесу будуць адыгрываць вясковыя школы і хаты-чытальні. Сіламі хат-чытальняў і школ мяркуецца правесьці абсадку дрэвамі сядзіб хат-чытальняў і школ. Вызначаецца для гэтай абсадкі 600 дрэў.

Абсадка шляхоў будзе праведзена на працягу ў 31 кілёмэтр, 1500 гэктараў лесу будзе ачышчана ад завалу і 31 кілёмэтр маладняку абгароджана.

Да правядзеньня ўсёй гэтай працы мяркуецца прыцягнуць шырокія колы сялянства, у асаблівасьці моладзі.

У самым горадзе Бабруйску сьвята лесу будзе адзначана пасадкаю некалькіх тысяч дрэў і закладкай маладога парку каля клюбу імя Дзяржынскага.

Гаварыць аб выніках распачатай працы пакуль што рана, але практыка мінулых гадоў дае нам права сказаць, што з году ў год «Дзень Лесу» прымае болей шырокі масавы характар. Трэба думаць, што і сёлета гэтае сьвята зьявіцца масавым сьвятам. **А. Д.**

Што ў нас будзе зроблена ў „Дзень Лесу".

(Ліст з Воршы).

У дзяржаўных лясох будзе зроблена ачыстка 5007 гэкт. на сьвежых вырубках. Будзе засеяна і пасаджана дрэў на 2680 гэктарах. Будзе зроблена дапаўненьне культур мінулых гадоў на плошчы 145,5 гэкт. Мяркуецца зрабіць закладку на плошчы 13750 кв. мэтр. пакавальных выхавальнікаў.

У лясох мясцовага значэньня будзе праароблена наступная праца па лесаадналеньні. Будзе ачышчана плошча парубак на 391 гэкт.

Мяркуецца правесьці ўзрыхленьне глебы на плошчы 2721 гэкт. Будзе праведзена абгародка аднаўляемых лясных культур на плошчы ў 2721 гэкт.

Сіламі грамадзкіх арганізацый будзе пасеяна і пасаджана лесу на плошчы 231 гэкт., закладзена 5850 кв. мэтр. лясных выхавальнікаў. Будзе абсаджана 160 кілёмэтраў вуліц і шляхоў. У садох будзе пасаджана 17250 дрэў. Ачышчана будзе ад ламачча 2217 гэкт. і абгароджана 31 гэктар.

Гэту працу будуць выконваць усе грамадзкія арганізацыі, савецкія і партыйныя працаўнікі акругі. **С.**

Ахоўвайце лясы мясцовага значэньня.

«Дзень Лесу» надышоў, а наш Макрадзкі сельсавет і ў вус ня дзьме. Ці не пара яму падумаць пра лес хоць у «Дзень Лесу». Ужо, як відаць, ня прыдзецца думаць аб пасадцы лесу і трэба цяпер падбаць хоць аб ахове лясоў мясцовага значэньня; яго за сёлетнюю зіму па нашаму сельсавету амаль напалову высеклі. Вёскі: Бардзілы, Бракава Слабодка і Макрадка як пачулі, што сёлета будзе праводзіцца землеўпарадкаваньне, дык і прыняліся за „падчыстку" лясоў. Напрыклад, сяляне вёскі Бардзілы дык завалілі ўсе гумны дрэвам. Сельсавет усё гэта ведае, але-ж ніякіх мер ня прымае да аховы лесу.

Чамаданаў В. М.

Вёска Мокрадка, Чавускі р., Магілеўшчына.

ДА ДНЮ ДРУКУ.

Масавы будаўнік савецкай газэты.

Рабкораўская праца ў горадзе, селькораўская—на вёсцы з кожным годам ахапляе ўсё больш рабочых і сялян.

Гады два-тры таму назад колькасьць карэспандэнтаў нашых газэт была саўсім нязначная. Гэта былі адзінкі. Цяпер-жа рабкораў і селькораў налічваюцца тысячы.

Ужо ў пачатку 1927 г. рабселькораўская арганізацыя Беларусі ў сваіх шэрагах мела 4.500 чалавек, з іх рабкораў 35 проц., селькораў—55 проц. іншых—10 проц. Жанчын 5-7 проц. партыйцаў і камсамольцаў 30 проц.

Згодна вестак апошняга падліку, мы бачым, што ў гэтым годзе наша армія рабселькораў налічвае 9.000 чалавек. Паляпшаецца і сацыяльны склад рабселькораўскай арганізацыі. Аб гэтым яскрава сьведчаць наступныя лічбы, сярод рабкораў—рабочых 65 проц., сярод селькораў—60 проц. сялян, служачых і іншых налічваецца 25 проц., партыйцаў і камсамольцаў—40 проц.

Рост рабкораўскага і селькораўскага руху—гэта паказчык росту актыўнасьці рабочых і сялян.

Гэты колькасны рост рабселькораўскай арганізацыі яскрава сьведчыць аб сьвядомым жаданьні рабочай і сялянскай масы прыняць актыўны ўдзел у перамозе тых цяжкасьцяў, у правільным вырашэньні задач, якія стаяць перад камуністычнай партыяй, савецкай уладай і ўсімі працоўнымі нашай краіны. Толькі гэтым тлумачыцца сучасны грамадзкі рост рабселькораўскага руху ў нас на Беларусі і ва ўсім СССР.

Значэньне-ж рабселькораўскай арганізацыі і яе працы надзвычайна вялікае.

Кожны дзень на працягу 10-годзьдзя рабселькоры на канкрэтных прыкладах жыцьця і працы сялянства і рабочых высьвятлялі наша сапраўднае становішча, нашы дасягненьні і перашкоды ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве як у горадзе, так і на вёсцы.

Праз сотні і тысячы лепшых, перадавых прадстаўнікоў рабоча-сялянскай масы рабселькораў—партыйна-савецкі друк шчыльна зьвязан з жыцьцём і працай шырокіх колаў працоўных савецкай дзяржавы.

Недарма рабселькораўская арганізацыя прызнана камуністычнай партыяй **«аднэй з форм рабоча-сялянскай грамадзкасьці».**

Гэта новая армія савецкай грамадзкасьці набывае ўсё большае значэньне ў жыцьці і будаўніцтве нашай краіны.

Мы заўважваем рост ня толькі колькасьці карэспандэнтаў і карэспандэнцый, але і рост іх якасьці.

Побач з ростам ліку карэспандэнтаў расьце і лік рабселькораўскіх гурткоў.

Па прыблізнаму падліку па ўсёй Беларусі існуе 160 гурткоў, якія яднаюць 2.800 чал.

Паглядзіце на нашы насьценныя газэты, вакол якіх групуецца аснаўная маса рабочых і сялянскіх карэспандэнтаў.

Разам з рабселькораўскімі арганізацыямі насьценныя газэты растуць, як грыбы пасьля дажджу. Параўнайце рабочыя выстаўкі насьценгазэт мінулых гадоў з выстаўкамі сёлетняга году. Бяз жадных слоў стане зразумелым той надзвычайна вялікі зрух, які адбыўся за апошнія гады ў самай гушчы працоўных мас.

Некаторыя насьценныя газэты сталі сапраўднымі калектыўнымі арганізатарамі.

Вакол іх згуртаваны актыў рабочых і сялян, у насьценгазэтах, як у люстры адбіваецца жыцьцё і праца таго ці іншага заводу, фабрыкі альбо вёскі.

Рабселькораўскія гурткі і насьценгазэты зьяўляюцца школай для маладога карэспандэнта, які толькі пачынае пісаць у газэту. Працуючы ў гуртку, прымаючы ўдзел у выданьні насьценгазэт, кожны карэспандэнт навучаецца правільна выкладаць свае думкі на паперы, больш сур'ёзна і стала падыходзіць да ацэнкі фактаў акаляючага яго жыцьця.

Насьценгазэты і гурткі аказалі значную дапамогу тым, хто раней ня мог правільна скласьці нават аднаго сказу, хто лічыў, што працаваць у газэце могуць толькі «спэцыялісты».

Паступова ўзмацняецца кіраўніцтва рабселькораўскім рухам з боку рэдакцый нашых цэнтральных і акруговых газэт, а таксама і з боку партыйных арганізацый.

Наладжваюцца і паступова паляпшаюцца ўзаемаадносіны рабселькораў з кіраўнікамі адміністрацыйных і гаспадарчых установ.

Наогул, рабселькораўская арганізацыя Беларусі мае надзвычайна вялікія дасягненьні.

Зразумела, што побач з гэтымі дасягненьнямі мы можам наглядаць выпадкі і адваротнага характару. Выправіць усе памылкі і недахваты, якія яшчэ маюцца,—зьяўляецца чарговай задачай рабселькораўскай арганізацыі.

Нашы дасягненьні, якія мы маем да Дню Друку 1928 г. не павінны спыняць тэмпу нашай працы. Наадварот, рабселькоры Беларусі, гэтыя сапраўдныя масавыя будаўнікі савецкай газэты,—з яшчэ большай энэргіяй возьмуцца за выкананьне сваіх задач. **М. Ш.**

„Савецкая Беларусь" заваёўвае ўсё большыя сымпатыі.

У апошнія часы сувязь саюзу с.-г. і лясных рабочых з газэтай „Савецкая Беларусь" усё больш і больш расьце. Газэту, галоўным чынам, чытаюць нашы спэцыялісты сельскай гаспадаркі —працаўнікі лясьніцтваў, аграномы, землеўпарадкавацелі, працаўнікі савхозаў. Зацікавіўся „Савецкай Беларусьсю" і наш прафактыў.

Трэба адзначыць, што газэта вельмі добра падае матар'ялы, а таму і лёгка чытаецца. Ц. П. Саюзу ў свой час паставіла пытаньне перад членамі саюзу, асабліва перад спэцыялістымі аб тым, каб больш і шырэй высьвятлялася жыцьцё і праца месц. Члены саюзу адгукнуліся, а гэтаму спрыяла яшчэ і тое, што матар'ялы з месц газэта друкавала своечасова.

«Савецкая Беларусь» зьмяшчае ўсе артыкулы і допісы, якія дасылаюцца з месц, але гэтага мала. На нашай думцы, рэдакцыі трэба пасылаць сваіх працаўнікоў у раёны, каб паглядзець, як ідзе праца па землеўпарадкаваньні, мэліярацыі, як праходзіць пасеўная кампанія, як працуюць савхозы і інш. і ў жывых допісах высьвятліць усе дасягненьні і недахопы ў працы на мясцох. Гэта было-б штурхачом для большай яшчэ сувязі нашых саюзных мас з газэтай.

Зараз на мясцох праходзіць дагаворная кампанія з батракамі. Неабходна было-б «Савецкай Беларусі» шырока асьвятліць гэту кампанію. «Савецкую Беларусь» чытаюць усе старшыні сельсаветаў, а мы ведаем, што апошнія не заўсёды падтрымліваюць саюз у гэтай працы.

Старшыня ЦП Саюзу Рабземлесу **Войтэнкаў.**

Нашы замежныя рабселькоры.

Чытаючы газэту, вы, відома, не заўсёды зьвярталі ўвагу на лісты, атрымачыя ад нашых міжрабкораў, якія шлюць нам свае лісты з розных краін сьвету на мове эсперанто.

Зразумела, вас мала цікавіць сам рабкор—вы з большай ахвотай прачытаеце яго ліст. Але сёньня, калі наш друк сьвяткуе сваё сьвята—трэба ўспомніць і аб нашых замежных рабселькорах. А іх шмат.

Шмат з іх папаліся за сваё супрацоўніцтва ў савецкіх газэтах. Наш Паўднёва-Слаўскі рабкор Бубо і цяпер яшчэ сядзіць за турэмнымі кратамі Заграба. Яго лісты аб цяжкім становішчы сялян друкаваліся ў нашай газэце. Яго арыштавалі і вось ужо 9 месяцаў ён сядзіць бяз суда і сьледзтва—ды і ці патрабуецца суд? У яго знайшлі савецкія газэты сярод іх «Зьвязду», „Савецкую Беларусь" і «Беларускую Вёску»—і гэтага ўжо досыць, каб засадзіць і трымаць бяз суду за турэмнымі кратамі. Толькі нядаўна вытаў з вастрогу наш Вэнгерскі рабкор Шэнэней з вёскі Орошаза. Ён рабочы, у час Вэнгерскай Савецкай Рэспублікі змагаўся ў шэрагах Чырвонай арміі. Цяпер ён беспрацоўны. Рэдка піша ён да нас свае лісты, але ў іх ён вельмі яскрава малюе жыцьцё Вэнгерскага пралетарыя.

За сувязь з СССР арыштавалі Станіслава Шэмэнея і ён сядзеў каля 8 месяцаў у турэмных мурох.

Дрэнна нашым рабкорам з краін белага тэрору пісаць лісты да нас, але яны пішуць—пішуць праз іншыя краіны, пытаюцца аб жыцьці ў нас, каб потым аб гэтым паведаміць свайму брату—рабочаму.

Піша да нас рабочы друкар з Фінляндыі —Франц Пэрхо. Працуе ён у друкарні, дзе друкуюцца газэты, ня так даўно забароненыя ўрадам. Прыходзяць да нас лісты і з Баўгарыі, дзе душыцца ўсякае вольнае слова.

Аб гэтых рабкорах трэба ўспомніць нам у «Дзень Друку,» бо яны лепшыя нашы абаронцы, нашы прыяцелі.

У Нямеччыне на заводах і фабрыках, у капальнях і ў вёсках вы знойдзеце нашых прыяцеляў—нашых рабкораў. Іх праўдзівыя лісты даюць нам агульны малюнак жыцьця нямецкага пралетарыя. І ня толькі ў Нямеччыне.

На горных вышках Альпаў і Пірынеяў, з Сахары, з баракаў фабрык Швэцыі, з краіны эксплёатацыі—Амэрыкі, з далёкай Аўстраліі ад рабочых, сялян, паштавікоў, маракоў, рыбаловаў, настаўнікаў, студэнтаў—ад людзей розных нацый ідуць да нас лісты нашых далёкіх прыяцеляў.

З Усходу і Захаду, з Поўдня і з Поўначы ляцяць да нас лісты. Іх пішуць у хлявох на саломе, у бараках на палёх, у арыштанскіх камерах, пішуць на заводах у часе перапынку, пішуць стаміўшыся ад цяжкай і доўгай працы.

І ня грэх нам прызнацца, што мы мала ведаем аб гэтых гэроях нашых газэт.

Мы неяк часамі няўважліва адносімся да іх лістоў. А трэба сказаць, што, дзякуючы толькі ім, яны сталі рабкорамі і сваіх газэт. І ня толькі рабкорамі, але і актыўнымі прапаўнікамі газэт.

Яны прайшлі нашу школу. Іх лісты ўжо ня трэба правіць, яны навучыліся пісаць.

У «Дзень Друку» нам трэба больш увагі зьвярнуць як на справу наладжваньня сувязі паміж рабкорамі розных краін, так і на справу міжрабкорства. Сотні замежных рабкораў друкуюцца ў нашых газэтах і толькі адзінкі нашых рабкораў пішуць у замежныя газэты. Адзінкі—гэта ў той час, калі мы маем асабліва каштоўна праўдзівае асьвятленьне жыцьця рабочых і сялян. Гэтага ня можа зрабіць ТАСС—гэта павінны зрабіць нашы рабкоры. Высьвятліць дробязі нашага жыцьця, бытавыя дробязі—вельмі цікавыя для замежных рабочых—павінны самі рабкоры. Нам трэба гэту працу паставіць шырэй, на сотні лістоў з-за межаў, мы павінны адказваць тысячамі лістоў ад нас. Бо нашы лісты робяць большую справу, чымся „гранаты". Больш лістоў за межы. Рэдакцыі павінны наладзіць перапіску сваіх рабкораў з рабкорамі рабочых газэт іншых краін. Справу міжнароднай сувязі трэба падштурхнуць. Трэба ў гэту справу ўцягнуць калектывы і асобных рабкораў. А нашым замежным рабселькорам у „Дзень Друку" мы пашлём наш братэрскі салют.

Зьм. Сьнежка.

ВЫНІКІ РЭАЛІЗАЦЫІ ПАЗЫКІ.

(Па тэлефону ад уласн. карэспандэнтаў).

109,6 проц. заданьня.

Магілеў, 5-5. Кампанія па рэалізацыі пазыкі ўзмацненьня сялянскай гаспадаркі ў нашай акрузе скончылася досыць пасьпешна. Сваё заданьне Магілеўшчына выканала да 1-га мая з перавышэньнем: рэалізавана на 268635 руб., што складае 109,6 проц. заданьня. З агульнай сумы ў сельскіх мясцовасьцях рэалізавана на 228257 руб. 50 кап., 28885 руб. дала падпіска сярод вайсковых часьцей.

Полаччына сваё заданьне выканала.

Полацак, 5-5. Водлуг вестак на 1-га мая, у Полацкай акрузе рэалізавана сялянскай пазыкі на 170245 руб., што складае 100,2 проц. заданьня. З агульнай сумы рэалізавана ў сельскіх мясцовасьцях на 127295 руб.

Меншчына з сваёй задачай ня справілася.

Да 1-га мая па Менскай акрузе рэалізавана сялянскай пазыкі на 337810 руб. Такім чынам, заданьне па рэалізацыі пазыкі выканана ўсяго толькі на 95,2 проц. З агульнай сумы рэалізавана ў сельскіх мясцовасьцях на 208117 руб. 50 кап., 87872 руб. 50 кап. дала вайсковая падпіска, а рэшта рэалізавана па гарадох.

Яшчэ „праэктыроўка".

Агульная сума сродкаў, вызначаных на капітальнае будаўніцтва на 1927-28 год па Белскуртрэсту, перавышае 697.000 руб.

Гэтыя сродкі мелі быць выкарыстаны ў наступным парадку: на пабудову клееварна-жалацінага заводу—163.903 руб., на пашырэньне віцебскай гарбарні—80.000 руб., на абсталяваньне будынку для перамываньня зуі (шэрсьці) на 1-й менскай гарбарні—8.300 руб., на абсталяваньне чырвонадубнага цэху на менскай гарбарні «Бальшавік»—137.535 руб., на абсталяваньне хромадубнага цэху на гэтай-жа гарбарні—80.383 руб., на пабудову і абсталяваньне сілавой станцыі пры «Бальшавіку»—99.469 руб., на капітальныя работы па трох абутковых фабрыках—45.180 р. і інш.

Праэкт пабудовы клееварна-жалацінага заводу паступіў на разгляд Ленінградзкага Навукова-Тэхнічнага Савету. Тут гэты праэкт быў забракован, бо земляны грунт, дзе меркавалася будаваць завод, не адпавядае тэхнічным запатрабаваньням заводу.

У зьвязку з гэтым прэзыдыум Прампляну ВСНГБ запрапанаваў Скуртрэсту прыняць тэрміновыя меры да распрацоўкі новага варыянту праэкту, у якім ужо неабходна будзе мець на ўвазе дэфэкты, адзначаныя ў Навукова-Тэхнічным Савеце.

Завод меў быць пушчан у ход з 1-га кастрычніка 1928 году (згодна пастановы СНК БССР). Аднак, да гэтага часу, як выявілася, завод ня можа быць пушчан.

Прамплян хадайнічае перад прэзыдыумам ВСНГ аб прысьпяшэньні тэмпу будаўніцтва клееварна-жалацінага заводу, а для гэтага-ж неабходны дадатковыя асыгнаваньні.

Вось і яшчэ адна «праэктыроўка». Праэктыроўшчыкі часта бываюць такія: усё прадугледзяць, а якой-небудзь «дробязі» не заўважаць. А Скуртрэст плаці грошы невядома за што, будуй «на сьпех», каб выканаць пастанову ўраду.

Вучымся і вучымся, а кім паміраць будзем? **Сёма.**

ПРАЭКТ ЛЁТАРЭІ, ЯКАЯ НАТУРАЛЬНА ПЕРАХОДЗЕ У ВЯСЁЛЫ БАНКЕТ.

(Аўтар праэкту—Хатлянскі сельсавет).

У вёсцы Хатлянах (Вузьдзенскі р., Меншчына) ёсьць царква. Кожны год, калі бывае ўсяночная ў царкве перад вялікаднем, сюды зьбіраецца шмат народу з ваколічных вёсак. Кожны год, у гэты час, наш сельсавет набірае тавару ў каапэрацыі і наладжвае лётарэю на тую ці іншую карысьць.

Гэтак было і сёлета. 14 красавіка на памяшканьні сельсавету закрасавалася афіша, у якой гаварылася:

«14, 15 і 16 красавіка адбудзецца лётарэя ў памяшканьні сельсавету; разыграны будуць розныя рэчы і між іншым і руская горкая. Цана білету—20 кап. Выйгрыш забясьпечан для кожнага жадаючага прыняць удзел, бо пустых білетаў ня будзе».

А ў чыю карысьць пойдзе прыбытак ад лётарэі, ніхто, апрача камісіі, ня цікавіўся, бо кожны ўдзельнік «выйграе».

Сяляне, даведаўшыся аб гэтай справе, зараз-жа пацягнуліся за білетамі і хто толькі ня браў білет, усякі выйграваў: хто дзьве цукеркі, хто два карабкі запалак, ці пачак махоркі. «Шчасьлівыя»-ж выйгралі і папяросы першага гатунку—па 27 кап. Ну, а дзеля адводу вачэй, чалавекі два выйгралі і па чвэрці літра рускай горкай.

Адным словам, усе выйгралі, але ніхто нічога людзкага ня выйграў, а грошай, трэба сказаць, усыпалі, як мякіны.

— Што за прычына, гутарылі сяляне, то цукеркі, то махорка, а горкай і няма.

Нарэшце дагадаліся ў чым справа і незадаволеныя адыходзілі ад памяшканьня сельсавету.

— Гарэлку, мусіць, для сябе трымаюць.

На другі дзень, 15 красавіка, ніхто з сялян не пажадаў прыняць удзелу ў лётарэі. Але камісія па наладжаньню лётарэі, у склад якой уваходзіў і сэкратар сельсавету Клаўка, мала сумавала: яна змагла да гэтага часу ўжо застацца пры барышах, толькі ніхто ня ведаў, пры якіх барышах. Ды бадай што ведаць ніхто ня будзе, бо пасьля зачыненьня лётарэі камісія адчыніла ў памяшканьні сельсавету п'янку і, асушыўшы ўсю рускую горкую, якая засталася дзякуючы яе хітрасьці ў лётарэі, не змагла ўжо трапіць дамоў, а пераначавала ў сельсавеце на падлозе.

Цікава адзначыць, што на гэтым банкеце прысутнічалі ўсе «чыны» нашага сельсавету: старшыня сучаснага складу сельсавету Ламака Цімох, сэкратар сельсавету Клеўка, сэкратар Хатлянскай ячэйкі ЛКСМБ Саладуха Анатоль, былы старшыня сельсавету Зіновіч Яўхім, які знаходзіцца па-за штатам сельсавету за п'янства, і іншыя, менш важныя асобы. **С—н.**

ЗАГРАНІЦА АБ БЕЛАРУСІ.

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ НА ЛАТВІЙСКАЙ МОВЕ.

Вядомы пісьменьнік і нацыянальны паэта Латвіі—Ян Райніс складае кнігу па гісторыі беларускай літаратуры. Разам з гэтым ён узяўся за арганізацыю ў Рызе латвійска-беларускага таварыства для ўзаемнага культурнага набліжэньня.

НЯМЕЧЧЫНА ЦІКАВІЦЦА НАШЫМ КУЛЬТУРНЫМ ЖЫЦЬЦЁМ.

У нямецкай газэце, якая выдаецца ў Празе („Prager Presse"), у апошнія часы пэрыядычна зьмяшчаюцца заметкі і артыкулы аб БССР. У гэтых артыкулах даюцца агляды сучаснага культурнага жыцьця БССР, весткі аб беларускім мастацтве, тэатры і г. д.

Дзесяцігодзьдзе беларускае граматыкі.

(1918—1928 г.).

Сёлета ўвосень мінае дзесяць год, як вышла ў сьвет першая беларуская граматыка. „Даўно жаданы час, калі паявіцца ў сьвет беларуская граматыка, прыйшоў нарэшце ў 1918 г.",—пісаў у рэцэнзіі на яе В. Тройца, адзін з выдатнейшых кіраўнікоў выдавецтва «Загляне сонца і ў наша ваконца». (Тыднёвік «Вольная Беларусь», № 30, за 1918 г.). Гэта была—

«Беларуская граматыка для школ».
Напісаў кандыдат філёлёгіі Петрагр. Унівэр. Б. Тарашкевіч.
Выданьне «Беларускага Камітэту».
Вільня. Друкарня М. Кухты. 1918 г.

Граматыка мела два выданьні—лацінкаю (in 1/16 стр. 112) і кірыліцаю (in 1/8 стр. 76). Аўтар яе—Браніслаў Тарашкевіч, былы пасол (дэпутат) польскага сойму, а цяпер галоўная абвінавачаная асоба ў працэсе Беларускае Грамады ў Вільні.

Выпускаючы ў сьвет сваю работу, аўтар пісаў: «Маю надзею, што ў будучыне лепшы час пазволіць мне напісаць паўнейшую і больш навукозую граматыку беларускае мовы", бо—«Патрэбы школы прымусілі мяне адкінуць усё тое, што мела больш чыста навуковае значэньне, як практычнае. Я ўвесь час ня выпускаў з вачэй „пэдагагічную старану кніжкі" («Белар. грамат. для школ». Ад аўтара, стр. 4, курсыў арыгін.).

Але апынуўшыся пад польскаю ўладаю, аўтар не дачакаўся «лепшага часу». Жыцьцё ў Заходняй Беларусі, палажэньне беларускага народу пад Польшчаю прымусілі яго пакінуць навуковую працу і выступіць на абарону народу, бо—

„Сьціснула гора дыханьне ў народзе...
Хваляй шырокай разьлілась, як мора,
Родны наш край затапіла» (М. Бгд.).

Ён пайшоў у сойм, спадзяючыся спачатку знайсьці там гэтую абарону, а ня сустрэўшы ні падтрыманьня, ні спачуцьця, рынуўся ў народныя гушчы, арганізуючы масы для самаабароны, для барацьбы за «лепшы час у будучыне», якога чакаў, на які так спадзяваўся. Яго пазьнейшыя выступленьні на парляманцкай трыбуне абярнуліся ў балючы крык пратэсту на ўвесь сьвет аб тым, які зьдзек дзеецца над беларускім народам пад Польшчай. Гэта прывяло яго ў вастрог і на лаўку падсудных...

Граматыка Тарашкевіча пачала новую эпоху ў разьвіцьці беларускае літаратурнае мовы. „Дагэтуль",—пісаў яе аўтар: „беларуская літаратурная мова разьвівалася толькі паводлуг сваіх найгалоўнейшых правоў, найбольш для яе характэрных і ад каторых яна не адступала. Шмат якія пытаньні заставаліся без адказу. Ня было аднолькавага правапісу. Нічога дзіўнага. Пакінуўшы даўно парваныя і заняпаўшыя традыцыі старасьвецкае беларушчыны, мова новага пісьменства адразу пачала буйна ўзрастаць з народнага карэньня. А народнае карэньне—яно вельмі багатае. І ня гледзячы на вялікую суцэльнасьць усяе беларускае мовы, яна мае, як і кожная іншая мова, колькі асобных, выразьней азначаных гутарак. Кожная гутарка дабівалася, каб заняць пачэснае мейсца ў нашым пісьменстве. Дзеля гэтага і розныя, часта паміж сабою нязгодныя спосабы пісаньня.

Трэба было часу, каб само жыцьцё паказала, якая гутарка мае найбольш сілы і здатнасьці на тое, каб зрабіцца асноваю літаратурнае мовы.

Трэба было часу, каб праявіліся ў пісьменстве ўсе, якія толькі ёсьць у асобных гутарках, чыста беларускія асобнасьці.

Бяз гэтага не магло быць ніякае хоць больш-менш закончанае граматыкі, не магло быць і сталага, яснага правапісу. Бо граматыка павінна толькі замацаваць і падраўняць тыя лініі, якія сама мова ўжо назначыла.

Мне здаецца, што гэтыя лініі і характэрныя асобнасьці ўжо азначыліся, дзеля чаго я і адважыўся выпусьціць у сьвет беларускую граматыку» («Ад аўтара», стр. 3: «Беларуск. грам. для школ», курсыў арыгін.).

Крыху раней, здаецца вясною 1918 г., вышла ў Вільні «Граматыка беларускае мовы» Б. Пачобкі. (Вільня, друкарня «Гоман», 1918 г.), але гэтая спроба напісаць граматыку беларускае мовы ня мела ніякага значэньня. Аўтар яе ня ведаў ні беларускае мовы, ні граматыкі наогул. Ён быў дырэктарам у Сьвіслачскай настаўніцкай сэмінарыі пры немцах і прыступіў да складаньня граматыкі зусім непадгатаваны да гэтае работы, без належнае асьветы, без граматычных ведаў. Яго работа адразу-ж сустрэла справядлівую ацэнку ды так і загінула, нікому невядомая.

У тыднёвіку «Вольная Беларусь» (1918 г. № 18, май) была зьмешчана «Справаздача камісіі Беларускага Навуковага Таварыства ў Вільні» аб „Граматыцы беларускае мовы" Б. Пачобкі.

Цікавая гісторыя з гэтаю справаздачаю. Невядома з якое прычыны, можа таму, што Пачобка быў дырэктар сэмінарыі, а справаздача магла нядобра адбіцца на яго дырэктарскай годнасьці, але нямецкая акупацыйная цэнзура не пазволіла яе апублікаваць. Яна нелегальна была пераслана ў Менск у рэдакцыю «Вольнае Беларусі», дзе была выдрукавана, бо ў Менску не пасьпеў яшчэ наладзіцца нямецкі адміністрацыйны апарат.

У гэтай справаздачы пісалі, што „Камісія Беларускага Навуковага Т-ва ў Вільні, выбраная на засяданьні ўраду Таварыства, перагледзіўшы «Граматыку беларускае мовы» В. Пачобкі, прыйшла да перакананьня, што кніжка гэта ня можа служыць да навукі беларускае мовы, як у пачатковых школах, так і наогул, а тым больш ня можа быць прынята ў аснову пры ўкладаньні школьных падручнікаў дзеля ніжэйпісаных прычын»*) („В.Б." № 18, стр. 142).

Далей падаюцца «найбольш яркія прыклады невядомства аўтара граматыкі з якой-небудзь граматыкай наогул» (там-жа, стр. 143), як напр., цьвярджэньне аўтара, што ад «рабіць» шматразовае трываньне («многарадны від») будзе «рабляць», або што формы займеньнікаў («займкаў») ягo, яе, іх становяць сабою групу («клясу») займкаў належнасьці і „не падлягаюць дэклінацыі" (—скланеньню»), а «быць у цяперашнім часе спрагаецца («кон'югуецца») так:

я	ё	мы	ёсьць
ты	ёсь	вы	ёсьця
ён	ёсьць	мы	ёсьцека

запоўніўшы, такім спосабам, страчаныя формы для першых дзьвюх асоб адзін. л. і ўсіх трох асоб множн. л. сваімі ўласнымі выдуманымі формамі ад „ёсьць".

*) Правапіс гэтае выпіскі і далейшых—цяперашні.

Ясна, што не граматыка, а дзьтаго „праз усю кніжку—чытаем у справаздачы—чырвонаю ніткаю праходзіць тэндэнцыя да пальшчэньня беларускае мовы" (там-жа стр. 143, курсыў арыгін.).

Такім парадкам, першаю беларускаю граматыкаю была граматыка Б. Тарашкевіча. «Граматыка Б.Тарашкевіча»,—пісаў вышэй памянуты рэцэнзэнт В. Тройца: «уся глыбока прадумана, тэрміналёгія ў значнай часьці новая, арыгінальная і шчыра беларуская, чыстая мова» («В. Б.» № 33, стр. 248).

І праўда, яна і з боку мовы становіць узорную кніжку, як трэба пісаць пабеларуску. Але чыстата і правільнасьць мовы —канечная ўмова для кожнага аўтара. Значэньне граматыкі Тарашкевіча ў тым, што «дагэтуль беларуская літаратурная мова разьвівалася толькі паводлуг сваіх найагульнейшых правоў», а цяпер яна дастала сваё афармленьне, свае пэўныя, цьвёрдыя нормы і правілы, паводле якіх яна стала разьвівацца ў далейшым, ні разу не адступаючы ад іх і не зрабіўшы дагэтуль ніякіх зьмен, за выключэньнем хіба зьмен у тэрміналёгіі, выкліканых ня іх недасканаласьцю ці няўдаласьцю, а галоўным чынам патрэбамі фармальна-граматычнага прынцыпу, мала пашыранага ў тыя так далёкія ад нас часы.

Такім парадкам, граматыка Б. Тарашкевіча зрабіла эпоху ў разьвіцьці нашае літаратурнае мовы. Гэта пераломны этап у гісторыі нашае культуры, які ў кожнай культурнай краіне азначаецца, як выдатнейшая дата.

Для нас граматыка Тарашкевіча стала законам, абавязковым для ўсіх, нормам якога мы нічога роўнага процівапаставіць ня можам. Аднак сам аўтар думаў іначай. Ён пісаў: «Аднолька-ж ня думаю, што жыцьцё ня зробіць з часам значных зьменаў. Будзем толькі мець надзею, што не залішне вялікіх і што ўсё найважнейшае зроблена добра». («Белар. грам. для школ". Ад аўтара. стр. 4).

Пасьля дзесяцілетняе практыкі, можна сказаць, што жыцьцё не зрабіла і ня зробіць значных зьмен, бо «ўсё найважнейшае зроблена добра».

Тарашкевіч палажыў аснову нашай літаратурнай мове, даў ёй граматычнае афармленьне і цьвёрды закончаны правапіс. Бяз гэтае граматычнае нармалізацыі не магла існаваць і бесперабойна разьвівацца літаратурная мова, як без законнага афармленьня ня можа нармальна разьвівацца грамадзянскае жыцьцё.

З дзесяткаў розных, хоць і блізкіх паміж сабою дыялектаў, на якія падзяляецца беларуская мова, як і мова кожнага іншага народу. Б. Тарашкевіч, як лінгвісты і вялікі знавец беларускае мовы, распазнаў і вызначыў той дыялект, тую гутарку нашае мовы, якая «мае найбольш сілы і здатнасьці на тое, каб зрабіцца асноваю літаратурнае мовы.

Гэты дыялект, што ляжыць у аснове нашае літаратурнае мовы і яе граматыкі, сам граматысты характарызуе так:

„У аснове яго ляжыць найбольш характэрная і найбольш чыстая гутарка беларускае мовы, што мае цьвёрдае „р" і вёлікае аканьне". („Белар. грам. для школ". Ад аўтара, стар. 3, курсыў наш).

Пад вялікім аканьнем лінгвістычна навука разумее тую ўласьцівасьць нашае мовы (аднае з яе гутарак), што кожнае гістарычнае э е-ѣ і о, незалежна ад свайго месца ў слове, вымаўляецца як гук, блізкі да а-я, прынамсі ў нашых азбуках,—і кірыліцы і лацінцы—няма іншых літараў для абазначэньня гэтых ненаціскных гукаў, і кожны граматны чалавек, незнаёмы з умоўнымі правапіснымі правіламі, якраз перадае гэтыя гукі літарамі а-я.

«Але аканьне»,—піша далей аўтар: «абмежавана некаторымі разамі, да чаго прымушае нас доўгая практыка нашага пісьменства» (там-жа стар. 3-4).

Чым выклікана гэтая «доўгая»—практыка нашага пісьменства? Пэўне-ж, не „даўно парванымі і занялалымі традыцыямі старасьвецкае беларушчыны", а ў першую чаргу ўплывамі расейскага і польскага этымалёгічнага пісьма, у якім гадаваліся пачынальнікі нашае літаратуры, а потым, бясспрэчна, тут ня мог не адбіцца ўплыў іншых беларускіх дыялектаў з меншым аканьнем, але гэты ўплыў зышоў-бы на нішто, каб ня меў падтрыманьня з боку гістарычна-этымалёгічнае пісоўні.

«Прымаюцца і ўсе другія характэрныя асобнасьці беларускае мовы»,—кажа далей аўтар: «якія праводзіліся дагэтуль у нашых выданьнях. Ад прынятае традыцыі адхіляюся толькі тады, калі гэтага вымагае яснасьць сыстэмы або чыстасьць мовы. Зусім новага нічога ня ўводжу" (там-жа стар. 4).

Вось гэтае абмежаваньне «некаторымі разамі» гукавых фактаў літаратурнага дыялекту, вымушанае практыкаю даўнейшага бессыстэмнага даграматычнага пісьма, і парадзіла той, як часам кажуць цяпер, крызіс нашага правапісу, для ліквідацыі каторага склікалася Акадэмічная Канфэрэнцыя, а цяпер працуе Правапісная Камісія ў Інбелкульце.

Але і працы Акадэмічнае Канфэрэнцыі, і цяперашняя работа Правапіснае Камісіі ў Інбелкульце паказваюць, што вялікіх зьменаў зроблена ня будзе, і сыстэмы і прынцыпы Тарашкевічаўскага правапісу застануцца непарушнымі. Добра, калі выкінуцца тыя абмежаваньні ў аканьні, што былі зроблены на падставе практыкі даграматычнага пісьма, ды падраўнуюцца некаторыя іншыя дробныя лініі, якія вызначыліся новаю дзесяцілетняю практыкаю.

Асноўную прычыну, што выклікае перабоі і разьбежнасьці ў нашым правапісе, становіць тая акалічнасьць, што Тарашкевіч дапусьціў некаторыя адхіленьні ад моўных фактаў літаратурнае гутаркі. Найбольшым адхіленьнем зьяўляецца абмежаваньне яканьня, бо аканьне праводзіцца поўнасьцю. Каб зьліквідаваць гэтае абмежаваньне, мы павінны вырашыць пытаньне аб тым, як запісваць гук е—аднэю літараю ва ўсіх палажэньнях гэтага гука, ці дзьвюма літарамі е я ў залежнасьці ад складу і націску?

У даным выпадку ня важна, якая будзе пісацца літара—я ці е. Спрачацца аб літарах ня прыходзіцца, бо гэта-б значыла меркавацца ня дзеелам, ня істотаю справы, а густам. Тут важна датрымаць паступовасьць у напісаньні, а паступовасьць і правільнасьць сыстэмы ня можа мірыцца з абмежаваньнем, паколькі гэтая абмежаваньне ня мае падтрымкі ў фанэтыцы данае літаратурнае мовы. Чаму, напрыклад, поўнае аканьне на пісьме не выклікае ніякіх супярэчнасьцяў? Бо яно поўнае, яснае і паступовае, бяз ніякіх выключэньняў. Гэтую паўнату, яснасьць і паступовасьць трэба правесьці і ў яканьні, бо і аканьне, і яканьне—зьявы аднаго характару—дзе поўнае аканьне, там і поўнае яканьне.

Думаць, што літаратурная мова зьяўляецца або павінна зьявіцца нейкім койнэ ўсіх дыялектаў, гэта значыць кіравацца ў сваіх меркаваньнях ня фактамі, а ілюзіямі. Такі пагляд на літаратурную мову трэба прызнаць пагля́дам утопічным, ілюзорным, няжыцьцёвым.

І да моўных зьяў мы павінны падыходзіць з тэю-ж меркаю, з тым-жа прынцыпам, з якім падыходзім да фактаў грамадзянскага жыцьця. А факты грамадзянскага жыцьця гавораць, што толькі той дзяржаўны лад можа быць моцным і прагрэсыўным, які апіраецца на адну клясу данага грамадзянскага згрупаваньня, пры тэй умове, калі гэтая кляса вызначаецца найбольшаю сілаю і здатнасьцю, каб зрабіцца асноваю дзяржаўнага ладу.

Літаратурная мова—гэта той дыялект, або тая кляса дыялектычных згрупаваньняў, якая пануе і будзе панаваць над усімі іншымі дыялектамі, больш слабымі і менш здольнымі да літаратурнага разьвіцьця, покі яны ня вызваляцца з-пад гэтага панаваньня, каб распачаць сваё асобнае жыцьцё. Параўнуйце, напрыклад, французкую літаратурную мову і французкі правансальскі дыялект, які стаў разьвіваць сваю ўласную літаратуру.

А раз мы прынялі за Тарашкевічам, што ў аснове нашае літаратурнае мовы ляжыць тая найбольш дужая і найбольш здатная да літаратурнага разьвіцьця гутарка, што вызначаецца вялікім аканьнем, то ўсе факты гэтага дыялекту мусяць быць для нас законам, як воля пануючае клясы становіць закон для клясаў падуладных.

Адгэтуль ясна, што ніводзін факт літаратурнага дыялекту не павінен абмежавацца ніякімі ўступкамі на карысьць дыялектычных прэтэнзій, бо гэтыя ўступкі з канечнаю няўхільнасьцю будуць прыводзіць да канфліктаў і правапісных крызісаў.

Не павінна быць абмежаваньня і ў нашым яканьні, як мы ня маем яго ў аканьні. Тут можа быць два рашэньні: або гук е скрозь абазначаць аднэю літараю е, або ненаціскное е заўсёды перадаваць літараю я. Паўтараю, справа тут ня ў літары, а ў датрыманьні адзінства напісаньня на падставе літаратурнага вымаўленьня.

Праўда, выстаўляецца як-бы трэйцяе рашэньне, паводле каторага прапануюць абазначаць ненаціскное е асобнаю, новаю літараю (грэцкім эпсылёнам), але гэта ўжо яўны кампраміс, выразнае затушоўваньне выдатнейшае асаблівасьці літаратурнага дыялекту, якое нельга апраўдаць ні практычнасьцю, ні правапіснаю патрэбаю.

Канчаючы гэты кароткі юбілейны ўспамін аб тым, што зроблена нашым першым граматыстым і правапісным заканадаўцам для нашае мовы, для школы і для беларускае навукі, мы зноў варочаемся да яго асобы, да таго палажэньня, у якое закінула яго перапалоханае польскае панства. Які вялікі работнік, якая навуковая сіла гіне цяпер у польскім астрозе.

Мы ня можам пагадзіцца з доляю гэтага слаўнага чалавека і павінны зрабіць усё, што можна зрабіць, каб вярнуць яго да творчае працы, так патрэбнае нашай маладой, багатай магчымасьцямі культуры пры будаваньні новага ладу, новага грамадзкага жыцьця, нябывалага яшчэ, як стаіць наша зямля.

ЯЗЭП ЛЁСІК.

3-V—28 г.

ПРЭМІІ ЗА ЗБОР ПАДПІСКІ НА „САВЕЦКУЮ БЕЛАРУСЬ".

На пасяджэньні ад 5 мая Конкурсны Камітэт ухваліў выдаць наступныя прэміі за лепшае распаўсюджаньне газэты «Савецкая Беларусь» [illegible]:

трэцюю прэмію Самахвалавіцкаму мясцкому—35 руб. і Ўпаўнаважанаму т. Ламзаку—50 руб.;

пятую прэмію Пухавіцкаму мясцкому—20 руб. і Ўпаўнаважанаму т. Нічыпаровіч—30 руб.;

шостую прэмію Ўпаўнаважанаму па Вучкому Заходняй чыгункі Мясц. т. Гуйсу—25 руб.

сёмую—Ўпаўнаважанаму Чэрвенскага мясцкому тав. Янковічу—15 руб.

Першай, другой, чацьвертай, восмай і дзевятай прэміі ніхто не атрымаў, бо не быў выканан вызначаны камітэтам мінімум.

Самахвалавіцкі мясцком сабраў 500 падпісак, Пухавіцкі—250, Вучком Зах. чыгункі—187, Чэрвенскі—150. (Для першай прэміі трэба было сабраць 1000 на год, для другой—800, для трэцяй—500, для чацьвертай 300, пятай—250, шостай—200, сёмай—150, восьмай і дзевятай па 100).

ВЫЗНАЧАНЫЯ ПРЭМІІ ВЫСЫЛАЮЦЦА.

КОНКУРСНЫ КАМІТЭТ.

ЗАКОНЫ І ЗАГАДЫ ЎРАДУ БССР.

Пастанова

Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў БССР

аб нацыяналізаваных будынках і аб парадку карыстаньня імі.

Цэнтральны Выканаўчы Камітэт і Савет Народных Камісараў БССР пастанаўляюць:

1. Нацыяналізаванымі будынкамі лічацца:

а) будынкі, якія да моманту выданьня гэтай пастановы знаходзяцца ў беспасрэдным карыстаньні для сваіх патрэб цэнтральных устаноў або іх мясцовых органаў, што знаходзяцца на дзяржаўным бюджэце;

б) помнікі старажытнасьці, мастацтва і быту, якія Саветам Народных Камісараў абвешчаны дзяржаўнай уласнасьцю, а таксама будынкі дзяржаўных тэатраў, музэяў і бібліятэк рэспубліканскага значэньня, калі яны скарыстоўваюцца для свайго беспасрэднага прызначэньня;

в) будынкі, якія на падставе спэцыяльных пастаноў Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў БССР прызнаны нацыяналізаванымі;

г) будынкі, якія складаюць патрэбную прыналежнасьць нацыяналізаваных фабрык і заводаў рэспубліканскага значэньня і беспасрэдна абслугоўваюць вытворчую дзейнасьць гэтых прадпрыемстваў прамысловасьці і транспарту; пры гэтым будынкі лічацца [illegible] у тым выпадку, калі [illegible] прадпрыемства [illegible];

д) будынкі, спэцыяльна пабудаваныя для гэтых мэт;

е) будынкі, якія знаходзяцца на тэрыторыі чыгуначных маёмасьцяў.

2. Усе іншыя будынкі, складаючыя [illegible] дзяржаўнай маёмасьці, лічацца муніцыпалізаванымі.

3. Усе народныя камісарыяты і цэнтральныя ўстановы, органы якіх знаходзяцца на дзяржаўным бюджэце, абавязаны на працягу двух месяцаў з дня выданьня гэтай пастановы скласьці сьпісы будынкаў, знаходзячыхся ў іх карыстаньні, з пазнакамі, указанымі ў арт. 1 гэтай пастановы.

Сьпісы будынкаў, што ўваходзяць у склад нацыяналізаваных прадпрыемстваў, зацьвярджаюцца Вышэйшым Саветам Народнай Гаспадаркі БССР.

Сьпісы будынкаў, якія падлягаюць вылучэньню, складаюцца Ўпаўнаважаным Народнага Камісарыяту Шляхоў зносін пры СНК БССР.

Сьпісы усіх будынкаў падаюцца на разгляд акруговых выканаўчых камітэтаў.

Увага. Сьпісы складаюцца па форме, якая ўстанаўліваецца Народным Камісарыятам Унутраных Спраў па згадненьню з адпаведнымі ведамствамі.

4. Для разгляду сьпісаў, зазначаных у арт. 3-м гэтай пастановы, пры акруговых выканаўчых камітэтах утвараюцца акруговыя камісіі ў складзе: старшыні акруговага выканаўчага камітэту або яго намесьніка, у якасьці старшыні, і членаў—загадчыка Акруговага аддзелу Мясцовай Гаспадаркі, прадстаўніка акруговага фінансавага аддзелу, прадстаўніка Акруговага Камітэту і прадстаўніка зацікаўленай установы. Камісія карыстаецца правам рашаючага голасу. Калі будзець разыходжаньне, пытаньне перадаецца на канчатковае вырашэньне Эканамічнай Нарады пры Савеце Народных Камісараў БССР.

Увага. Камісіі павінны скончыць разгляд сьпісаў да 1-га кастрычніка 1928 г.

5. Народныя Камісарыяты або іншыя ведамствы, у карыстаньні якіх маюцца нацыяналізаваныя будынкі, карыстаюцца імі ў межах, пазначаных арт. 22 Грамадзянскага Кодэксу і асобнымі законамі.

6. Калі нацыяналізаваныя будынкі не будуць скарыстоўвацца па прызначэньню, яны па пастанове Эканамічнай Нарады пры СНК БССР перадаюцца ў муніцыпальны фонд.

7. На Народны Камісарыят Унутраных Спраў ускладаецца складаньне агульнага сьпісу нацыяналізаваных будынкаў па рэспубліцы.

Выпіскі з гэтага сьпісу пасылаюцца на мясцовыя органы камунальнай гаспадаркі.

8. Акруговым выканаўчым камітэтам даецца права кантролю за станам і спраўнасьцю нацыяналізаваных будынкаў.

9. Адчужэньне нацыяналізаваных будынкаў з нацыяналізаванага фонду без згоды органаў, у карыстаньні якіх яны знаходзяцца, праводзіцца пастановай Савету Народных Камісараў БССР па прапанове Народнага Камісарыяту Унутраных Спраў па згадненьню з адпаведнымі выканаўчымі камітэтамі.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР А. Чарвякоў.

Старшыня Савету Народных Камісараў БССР М. Галадзед.

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР А. Хацкевіч.

26 красавіка 1928 г. г. Менск.

Постановление

Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров БССР

о национализированных строениях и порядке пользования ими.

Центральный Исполнительный Комитет и Совет Народных Комиссаров постановляют:

1. Национализированными строениями признаются:

а) строения, которые к моменту издания настоящего постановления находятся в непосредственном пользовании для своих нужд центральных ведомств или их местных органов, находящихся на государственном бюджете;

б) памятники старины, быта и искусства, объявленные Советом Народных Комиссаров государственной собственностью, а также здания государственных театров, музеев и библиотек республиканского значения, если они используются по своему прямому назначению;

в) строения, признанные на основании специальных постановлений Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров БССР признаны национализированными;

г) строения, составляющие необходимую принадлежность национализированных фабрик и заводов республиканского значения и непосредственно обслуживающие производственную деятельность этих предприятий промышленности и транспорта. При этом строения считаются принадлежностью предприятия в том случае, если они находятся в момент издания настоящего постановления во владении данного предприятия или были переданы ему после издания постановления о национализации предприятия или завода, независимо от того, расположены ли эти строения на территории данного предприятия или вне ее;

д) строения, специально сооруженные для нужд военного ведомства;

е) строения, находящиеся на территории государственных железных имуществ.

2. Все остальные строения, составляющие собственность государства, признаются муниципализированными.

3. Все Народные Комиссариаты и центральные учреждения, органы по их поручению, а также местные органы обязаны в двухмесячный срок со дня издания настоящего постановления составить списки строений, находящихся в их ведении, с указанием признаков, указанных в ст. 1 настоящего постановления.

Списки строений, входящих в состав национализированных предприятий, утверждаются Высшим Советом Народного Хозяйства БССР. Списки строений, находящихся в ведении транспорта, составляются Уполномоченным Народного Комиссариата Путей Сообщения при СНК БССР.

Списки строений вносятся на рассмотрение окружных исполнительных комитетов.

Примечание: Списки составляются по форме, устанавливаемой Народным Комиссариатом Внутренних Дел по соглашению с соответствующими ведомствами.

4. Для рассмотрения списков, упомянутых в статье 3 настоящего постановления, окружные исполнительные комитеты образуют специальные окружные комиссии в составе: председателя или заместителя председателя Окружного Исполнительного Комитета в качестве председателя и членов—председателя отдела окружного коммунального хозяйства, представителя окружного финансового отдела, члена окружного исполнительного комитета и представителя заинтересованного ведомства. Комиссия пользуется правом решающего голоса по вопросам ведомственной принадлежности. В случае разногласий постановление комиссии передается на окончательное разрешение Экономического Совещания при Совете Народных Комиссаров БССР.

Примечание: Комиссии обязаны закончить рассмотрение списков до 1-го октября 1928 г.

5. Народные Комиссариаты или другие ведомства, в ведении которых имеются национализированные строения, пользуются ими в пределах, указанных статьей 22 Гражданского Кодекса и особыми законами.

6. Если национализированные строения не будут использоваться по назначению, они по постановлению Экономического Совещания при СНК БССР передаются в муниципальный фонд.

7. На Народный Комиссариат Внутренних Дел возлагается составление общего списка национализированных строений по республике.

Выписки из этого списка посылаются в местные органы коммунального хозяйства.

8. Окружным исполнительным комитетам предоставляется право контроля за состоянием и исправности национализированных строений.

9. Отчуждение строений из фонда национализированных без согласия органов, в ведении которых они находятся, производится постановлением Совета Народных Комиссаров БССР по предложению Народного Комиссариата Внутренних Дел по соглашению с соответствующими исполнительными комитетами.

Председатель Центрального Исполнительного Комитета БССР А. Червяков.

Председатель Совета Народных Комиссаров БССР Н. Голодед.

Секретарь Центрального Исполнительного Комитета БССР А. Хацкевич.

26 апреля 1928 года. г. Минск.

Галоўлітбел 302.

ХРОНІКА.

Навуковыя экспэдыцыі ІБК.

Аддзел Гуманітарных навук ІБК мае правесьці сёлета некалькі навуковых экспэдыцый. На маршруту: [illegible]—Азароўчы—Даманавічы (Мазырск. акр.) накіроўваецца этнаграфічная экспэдыцыя. Археалёгічныя раскопкі будуць праводзіцца ў ваколіцах Менску, сярэднім Сожу, Бярэзіне [illegible]. Па Дняпру каля Воршы і Рагачову будуць рабіцца досьледы старажытных стаянак, гарадзішчаў, селішчаў і курганаў. Таксама досьледы будуць праводзіцца на Заходняй Дзьвіне каля Віцебску і Полацку, і на Прыпяці.

У Бешанковічах, Віцебскай акрузе, Паўтухах, Гарадзкага р. і ў Мазырскай акрузе [illegible] экспэдыцыя будзе праводзіць вывучэньне месц знаходжаньня касьцей мамата.

Дзеля вывучэньня народнага мастацтва—народнай музыкі і народнага тэатру—накіроўваецца экспэдыцыя ў Полаччыну і Віцебшчыну ў складзе т. т. Грыневіча і М. Ігнатоўскага, а тэатральная на раёны Бялынкавічы, Касьцюковічы, Хоцімск і Амсьціслаў накіроўваецца т. Шашалевіч. Апроч таго, т. т. Шчакаціхін і Хвераўскі выяжджаюць у Полацак і ў іншыя пункты Случчыны і Бабруйшчыны дзеля вывучэньня выяўленчага мастацтва, драўлянай архітэктуры і малярства.

Усебеларуская нарада па ўсеагульным навучаньні.

У Наркамасьвеце адчыняецца Усебеларуская нарада акруговых інспэктараў па ўсеагульным навучаньні. На нарадзе абгаворыць шэраг пытаньняў, маючых сувязь з плянам увядзеньня ўсеагульнага навучаньня.

Мерапрыёмствы да павышэньня ўраджайнасьці лёну.

Сырцовая ўправа Нар. Кам. Гандлю СССР адпускае 75.000 руб. на агрыкультурныя мерапрыёмствы па паднняцьці ўраджайнасьці лёну і пянькі ў БССР. Паказаная сума будзе разьмяркована па лініі сельска-гаспадарчай кааперацыі.

15 трактараў для савхозаў і мэліарацыйных таварыстваў.

Цэнтраземсклад атрымаў з Ленінградзкага заводу „Красный Путиловец" 15 трактараў, 4 з якіх будуць перададзены савецкім гаспадаркам і 11 для мэліарацыйных работ. Акрамя гэтага, атрымана 25 штук 10 і 12 дыскавых бараноў і цэлы шэраг іншых сельска-гаспадарчых машын.

Што даў першамайскі збор.

Першамайскі збор на карысьць МОПР'у даў у Менску 1309 руб., у тым ліку 200 руб. з дыспуту—«Хворы і доктар».

УДЗЕЛ БССР У ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНЫМ ЗЬЕЗЬДЗЕ РЭНТГЕНАЛЁГАЎ.

БДУ атрымаў запросіны прыняць удзел у працах 2-га інтэрнацыянальнага зьезду рэнтгеналёгаў і радыёлёгаў, які мае быць склікан у Капэнгагене (Данія) 1-га ліпеня г. г. БДУ дэлегуе на гэты зьезд д-ра Ліўшыца.

ДА ПЕРАДАЧЫ КУЛЬТУРНЫХ УСТАНОЎ ТРАНСПАРТУ НКА.

Распрацован праэкт пастановы аб перадачы ўсіх культасьветных установаў транспарту пад загад Наркамасьветы. Згодна праэкту, перадачу культасьветных установаў мяркуецца правесьці з 1-га жніўня бягучага году.

КУРСЫ ДЛЯ ЖАНЧЫН ГРАМАДЗКІХ ПРАЦАЎНІЦ.

З 1-га чэрвеня ў Менску адчыняюцца 3-хмесячныя курсы для жанчын—старшынь і членаў сельсаветаў і членаў прэзыдыюмаў РВК. На курсы будзе навучана каля 80 асоб, дзьве трэці з якіх будуць укамплектаваны з сялянак і батрачак і адна трэць з работніц.

УКАМПЛЕКТАВАНЬНЕ КАВАЛЬСКАГА ЦЭХУ НА КУРСАХ «ЦІТ».

Менская Біржа Працы прыступіла да ўкамплектаваньня кавальскага цэху на курсах Цэнтральнага Інстытуту Працы.

Беспрацоўныя, якія жадаюць паступіць на гэты цэх, павінны падаць заявы ў сэкцыю вытворчае працы. Заявы будуць прымацца ад 7 да 11 мая з 10 да 12 гадзіны дня.

ХЛЕБАПРАДУКТЫ ДЛЯ РАБОЧАЙ КААПЭРАЦЫІ.

Маскоўская кантора Белкаапсаюзу накіравала для рабочай каапэрацыі БССР на май 50 вагонаў жыта, 50 вагонаў жытняй мукі і 75 вагонаў пшанічнай мукі.

ПАШЫРЭНЬНЕ СЕТКІ ПАШТ.-ТЭЛЕГР. АДДЗЯЛЕНЬНЯЎ.

У маі Менская паштова-тэлеграфная кантора адчыняе новыя паштовыя аддзяленьні на пляцу „25-га кастрычніка" і на Чэрвенскім тракце на Серабранцы. Апроч таго, маюць быць адчынены новыя паштовыя аддзяленьні на Камароўцы, Лахаўцы і Старажоўцы.

НОВЫЯ КНІГІ.

Вышлі ў друку і паступілі ў рэдакцыю газэты «Савецкая Беларусь» для рэцэнзіі наступныя кніжкі:

1. «Савецкае будаўніцтва» № 3-4, за 1928 г. Стар. 211, цана 1 руб. 50 кап. Выданьне Дзяржвыдаву БССР, Менск.
2. «Большевик» № 7, за 1928 г. Стар. 111, цана 40 кап. Выданьне газэты «Правда», Масква.
3. «Паляўнічы Беларусі» № 2, за 1928 г. Стар. 34, цана 30 кап. Выданьне Беларускага прамыслова-каапэрацыйнага саюзу паляўнічых.

Справачны аддзел.

КАТЫРОЎКА ПАЗЫК.

(НА 7 МАЯ 1928 г.).

Абл. 1 дзярж. паз.—прад. 4—65,5, куп. 4—63,5.

Абл. 2 дзярж. паз.—прад. 5—00,5, куп. 4—98,5.

Абл. 2 сял. паз. куп. 5.

Абл. 3 сял. паз.—прад. 5—06,5, куп. 5—03.

Абл. 10-проц. паз. 1927 г.—прад. 25—19, куп. 25—09.

Абл. дзярж. паз. 1926 г.—прад. 120—50, куп. 118—50.

Абл. 12-проц. дзярж. паз.—прад. 105—25, куп. 105—20.

Абл. 6-пр. паз. індустр. — прад. 24—62, куп. 24—52.

АПАВЯШЧЭНЬНІ.

ДОМ АСЬВЕТЫ.

— У нядзелю, 6 мая—адчыненьне летняга сэзону к-ву расейскай драмы. Прэм'ера, «Прыгавор» драма ў 5 актах, 10 карцінах.

Пачатак а 9 гадз.

— У 9 гадзін раніцы праўленьне дому сумольна з камсамольскай яч., юн. сэкцыяй, падшэф. часткай, гурткамі фізвыху арганізуе ў садзе „нядзельнік".

Збор а 9 г. раніцы ў садзе.

ГАБІНЭТ ПАЛІТАСЬВЕТПРАЦЫ.

6 мая а 5-й гадз. адбудз. пасядж. наст. ст. груп. шк. м.-п. выклікаюцца т. т. РЖАВУСКІ, КУНДА, АЙЗЕНБЭРГ, ГОЛУБЕВА.

8 мая а 4-ай гадзіне адбудзецца пасяджэньне калектыву наст. шк. м-пісьм. і лікпунктаў. ПРЫСУТНАСЬЦЬ УСІХ НАСТАЎНІКАЎ ШКОЛ МАЛАПІСЬМЕННЫХ І ЛІКПУНКТАЎ АБАВЯЗКОВА.

КІНО.

КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА».	З аўторка 1 мая Грандыёзны мастацкі фільм з эпохі Пугачоўшчыны „БУЛАТ-БАТЫР" Рэжыс. Ю. ТАРЫЧ.
КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА".	З аўторка 1 мая вялікая праграма—два фільмы за адзін сэанс І. Новая амэрыканская пастаноўка „Каміла-танцорка з Рочэстэра", у 6-ці частках. ІІ. Арыгінальная камэдыя „КІРМАШ", у 6 частках. УВАГА: ад 1 мая цэны зьніжаны.
КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».	Выдатная пастаноўка. „К Р У Г"
КІНО «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ».	Заслужоны артыст Чувашкай рэспублікі МАКСІМАЎ-КАШКІНСКІ ў выдатным фільму „ЧОРНЫ СЛУП". Драма ў 7 частках.

С РАЗРЕШЕНИЯ НАРКОМПРОСА
ПРИ ЦСКБ ОТКРЫВАЮТСЯ
ЗАОЧНЫЕ КУРСЫ БУХГАЛТЕРИИ,
КАЛЬКУЛЯЦИИ и СТАТИСТИКИ.

Курсы имеют целью как переподг. кооперат. работн., так и подгот. новых работников указан. спец. Продолж. курса 8 мес. На курсы принимаются лица с 16 лет с образов. не ниже 4 гр семилетки. ПО ОКОНЧАНИИ КУРСА ВЫДАЮТСЯ СВИДЕТЕЛЬСТВА. ОКОНЧ. ЗАОЧНЫЕ КУРСЫ ПРИ ПОСТУПЛЕНИИ НА СЛУЖБУ ПОЛЬЗУЮТСЯ ПРЕИМУЩЕСТВОМ.

Плата за первый месяц 5 руб., а остальные по 4 рубля в месяц вносится вперед в начале каждого месяца. Рассылка лекций начнется с 15 мая с. г. Подр. свед. высылаются за 2—8-копеечные марки. Денежн. переводы адресовать: Минск, Всекобанк, тек. счет № 682, а остальную корресп.: Минск, Всекобанк, заочным курсам.

Цэнтральнаму Выканаўчаму Камітэту БССР.

Беларускае аддзяленьне Таварыства былых Паліткатаржан шле сваё шчырае прывітаньне Савецкаму Ураду Беларусі.

У Савецкай краіне назаўсёды зачынены вароты катаржных турмаў для рэвалюцыйных барацьбітоў за справу працоўных. Беларускае аддзяленьне аднагодна ў сваёй волі астатак сваіх сіл аддаць справе ўзмацненьня дыктатуры пралетарыяту і сацыялістычнага будаўніцтва.

Няхай жыве Савецкі Урад Беларусі!

3-Я ЎСЕБЕЛАРУСКАЯ КАНФЭРЭНЦЫЯ Т-ВА ПАЛІТКАТАРЖАН.

Электрыфікацыя савецкіх гаспадарак.

У бягучым годзе Белсельтрэст пачне будаваць новыя электрастанцыі ў савецкіх гаспадарках: Уваравічы (Гомельская акруга) і Ялова (Магілеўская акруга). Ужо падавана электрыстанцыя ў савецкай гаспадарцы Узьдзянка (Меншчына). Таксама будуць электрыфікаваны савецкія гаспадаркі: „Смалявічы" (Меншчына) і «Адаменкі» (Віцебшчына). Усяго на электрыфікацыю савецкіх гаспадарак у бягучым годзе будзе адпушчана 80.000 руб.

Рост саматужна-прамысловых арцеляў.

За апошнія часы наглядаецца надзвычайны рост саматужна-прамысловых арцеляў у БССР.

Так, на 1-га кастрычніка 1927 г. налічвалася 265 арцеляў з колькасьцю сяброў 4 159 чал., а на 1-га красавіка г. г. лік арцеляў узрос да 516 адзінак з колькасьцю сяброў у 8.251 чал.

ФІЗКУЛЬТУРА І СПОРТ.

Фізкультурнікі ў дзень 1-га Мая.

Дэманстрацыя менскіх фізкультурнікаў у дзень 1-га Мая прайшла вельмі ўдала і стройна. Прымалі ўдзел усе фізкультурныя прафсаюзныя і школьныя гурткі, лікам 2000 чалавек. Трэба адзначыць, што адных толькі вэлёсыпэдыстаў было 200 чалавек.

Пад вечар быў праведзен эстафэтны бег па гораду. Першай была каманда саюзу скуранікаў.

Беларускі фізкультурны тэхнікум.

Прэзыдыум ВСФКБ ухваліў адчыніць беларускі фізкультурны тэхнікум 1-га кастрычніка бягучага году.

За аснову вучэбнага пляну ўзяты плян Сталінградзкага тэхнікуму.

Месцы ў тэхнікум падзелены гэткім чынам: Менская акруга—5 чалавек, Віцебская—5 ч., Гомельская—7 ч., Аршанская—4 ч., Полацкая—4 ч., Магілеўская—4, Бабруйская—4 ч. і Мазырская—3 ч.

Беларуская каманда ў Прагу.

У пачатку чэрвеня ў Прагу будзе паслана на Пражскую рабочую спартакіяду беларуская каманда (лёгка-атлеты і баскетбалісты).

Гэта будзе першая паездка беларускіх фізкультурнікаў за кардон.

Паштовая скрынка.

П—к. Допіс „Навошта завуць" накіраваны Грэскаму РВК.

СУД.

УДЗЯЧНЫ „СЫН".

(У Асобай Калегіі Вышэйшага Кантролю).

Муж і жонка — Мікола і Ганна Яўтухі—сяляне вёскі Старасельле, Азярыцкага р., Мазырскай акругі, як бязьдзетныя, рашылі ўзяць пад старасьць за дачку сваю пляменьніцу, Мар'ю Данілевіч. Але ў 1923 г. (праз 2 гады пасьля ўступленьня ў члены сям'і Данілевіч), з прычыны таго, што Яўтухі не маглі ўжо справіцца самі з гаспадаркай без дапамогі мужчыны, яны ўзялі да сябе на правох раўнапраўнага члена двара Адама Салаўянчыка, які і пачаў гаспадарыць у старыкоў.

Але на гэтым справа ня скончылася. Яўтухі зусім рашылі перадаць вядзеньне гаспадаркі сваім прыёмным дзецям. Яўтухі апісалі ўсю маемасьць Адаму Салаўянчыку з умовай даглядаць іх да сьмерці, выдаць замуж Мар'ю Данілевіч і даць ёй пасаг.

Не прайшло і паўгода пасьля гэтага ўгавору, як няма ведама хто забіў Міколу Яўтуха. Шукалі, шукалі забойцу, але яго не знайшлі. У 1925 г. невядомы злачынца зрабіў замах на забойства Ганны Яўтух, але на гэты раз забойцу не пашанцавала—ён толькі параніў Ганну.

Тут ужо пачалі яўна падазраваць, што ў гэтай справе замешан «сын» старыкоў, Адам Салаўянчык. Мазырскі акруговы суд устанавіў, што Салаўянчык замешан у замаху на забойства Ганны Яўтухі і прысудзіў яго на 4 гады зьняволеньня.

Але ў Салаўянчыка была добрая хэўра, якая магла расправіцца з Ганнай Яўтух і без непасрэднага яго ўдзелу. За два дні да вызваленьня Салаўянчыка з астрогу, у жніўні 1927 г., нейкія асобы забілі старуху, каб ачысьціць дарогу да гаспадаркі новаму ўладару.

Праўда, засталася яшчэ Мар'я Данілевіч, але і на яе жыцьцё рабіліся замахі, і, бязумоўна, рана ці позна яе забілі-б.

Усім ужо стала ясна, што Адам Салаўянчык ня можа атрымаць у спадчыну гэту гаспадарку, і што законным спадчыньнікам зьяўляецца Мар'я Данілевіч, з чым і згадзілася Азярыцкая раённая зямельная камісія, якая разглядзела гэту справу, як першая інстанцыя.

Мазырская акруговая зямельная камісія, куды «падкрыўджаны» Салаўянчык абскардзіў пастанову раённай камісіі, знайшла, што... калі быў устаноўлен яго ўдзел у забойстве, то Салаўянчык нясе адказнасьць у крымінальным парадку і не павінен несьці маемасных страт, і пастанавілі што Салаўянчык мае права на маемасьць.

Выходзіць так, што Салаўянчык дабіваўся ўсялякімі праступнымі спосабамі сьмерці жонкі і мужа Яўтухаў і калі ён дабіўся гэтага, то акруговая камісія прызнае яшчэ права Салаўянчыка на маемасьць гэтых людзей.

Праўда, Мазырская акруговая зямельная камісія забыла пра адну маленькую акалічнасьць: Салаўянчык ня выканаў абавязкаў узятых на сябе ў адносінах да старыкоў, што было ўстаноўлена і даказана Мазырскім акруговым судом. Салаўянчык зрабіў замах на забойства Ганны Яўтух. Прэтэнзіі Салаўянчыка на спрэчную гаспадарку зьяўляюцца незаконнымі, бо ў адваротным выпадку было-б «ніягрунтоўнае незаконнае абагачэньне з боку Салаўянчыка». А таму Асобая Калегія Вышэйшага Кантролю зацьвердзіла рашэньне Азярыцкай раённай зямельнай камісіі і адмяніла пастанову Мазырскай акруговай зямельнай камісіі.

Наогул, сьледчым органам трэба было заняцца больш грунтоўна справай гэтых забойстваў, бо відаць, тут замешана цэлая хэўра злачынцаў.

СУДОВАЯ ХРОНІКА.

Растратчык.

Сакратар Барысаўскай раённай зямельнай камісіі Кастусь Лукашэвіч растраціў 62 р. 50 к. судовых збораў. Каб захаваць сьляды злачынства, ён падкладаў у справы фіктыўныя квіткі. Выязная сэсія акруговага суду прыгаварыла Кастуся Лукашэвіча на год зьняволеньня, але на аснове амністыі скараціла пакараньне да 4 месяцаў.

Забойства з-за глупства.

Грамадз. м. Сьмілавіч браты Сафар і Мустаф Якубоўскія напрачаліся на вечарынцы з грамадз. Ільлясевічам і распачалі бойку, у часе якой сталовымі нажамі нанесьлі Ільлясевічу цяжкія раны, ад чаго ён і памёр. Менскі акруговы суд прыгаварыў Мустафа і Сафара Якубоўскіх на пяць гадоў зьняволеньня кожнага з пазбаўленьнем у правох Мустафа Якубоўскага на два гады. На аснове амністыі кара абодвым асуджаным скарочана напалову, а Сафару Якубоўскаму, як недаросламу, яшчэ скарочана да аднаго году.

ШАШКІ № 7.

Пад рэдакцыяй А. Каспэрскага.

Эцюд К. Эйдэльмана. Менск. Друкуецца першы раз.

Бел. п. п. b2. e7, h2

Чорн. п. п. d2, g5, h4

Белыя пачынаюць і выйгрываюць.

Прафсаюзныя шашачныя спаборніцтвы падыходзяць к самым цікавым момантам. Да апошняга часу за пяршынства змагаліся 3 саюзы: друкароў, гарбароў і савгандльслужачых. Пасьля рачучай перамогі савгандльслужачых над друкарамі+7—2 з 9, на карысьць савгандльслужачых, пяршынства павінна разыграцца заўтра між гарбарамі і савгандльслужачымі.

Становішча на апошні дзень:

Савгандльслужачыя+43 з пал. з 49.

Гарбары+39 з пал. з 50.

Лідэры да гэтага часу не прайгралі ніводнага матчу.

Каманда друкароў+24 з 40.

Ня дрэнна стаялі мэталісты, але пасьля пройгрышу першым камандам савгандльслужачым—9+1 і гарбарам—7+3. Маюць усяго+20 з 40.

Масква.

29 і 30-IV адбыўся ў Маскве матч на 15 дошках між зборнай камандай прафсаюзаў Ленінграду і такой жа камандай Масквы. Першы дзень скончыўся на карысьць Масквы+8=7, другі дзень на карысьць Ленінграду+6—4=5, агулам для Масквы +12—6=12.

Папраўка.

У № 93 газэты «С. Б.» ад 21-га красавіка г. г. на 3-й старонцы пад загалоўкам «Гэроі грамадзянскай вайны» надрукавана: „Менскі гарсавет узьняў хадайніцтва праз урад БССР аб нагараджэньні гэтых асоб да 10-й гадавіны Кастрычніка ордэнам чырвонага сьцягу"...

А павінна быць: „Загадам Рэвалюцыйнага Ваеннага Савету СССР гэтыя асобы нагароджаны ордэнам чырвонага сьцягу".

Адказны рэдактар М. КУДЗЕЛЬКА

Абавязковая пастанова № 22

МЕНСКАГА ГАРАДЗКОГА САВЕТУ

5 мая 1928 г.

АБ ВЭЛЁСЫПЭДНЫМ РУХУ.

Менскі Гарадзкі Савет—ПАСТАНАЎЛЯЕ:

1) Дапусьціць да язды на вэлёсыпэдах па вуліцах і плацох гораду Менску толькі асоб, якія ўмеюць ездзіць.

2) Усе ўладальнікі вэлёсыпэдаў, не пазьней 15 мая, набыць у Акрфінаддзеле нумарныя знакі (бляшкі), якія дазваляюць язду па гораду на вэлёсыпэдзе на тэрмін, адзначаны на іх.

Увага: Бляшка прымацоўваецца да вілкі пярэдняга кола з левага боку паземна, лічбамі наперад не пагнутаю і нязьбітым нумарам.

3) Забараніць:

а) навучаньне ездзіць на вэлёсыпэдах па вуліцах як дарослых, так і дзяцей;

б) ездзіць па тратуарах і ў грамадзкіх садох і бульварах;

в) хуткую язду і язду навыперадкі па вуліцах;

г) ездзіць па гораду, ня трымаючыся за руль;

д) ездзіць, зачапіўшыся за экіпажы, а таксама рукамі адзін за аднаго;

е) аб'езд адзін аднаго дапушчаецца з левага боку з заўчаснай падачай сыгнала і ўмераным ходам.

4) Абавязаць:

а) пры язьдзе трымацца правага боку вуліцы, не набліжаючыся да панэлі;

б) пры паваротах і скрыжаваньнях вуліц зьмяншаць ход, паведамляючы аб сваім набліжэньні сыгналам;

в) у мясцох вялікага згрупаваньня народу і экіпажаў злазіць з вэлёсыпэдаў і весьці яго ў руках, ідучы па бруку каля тратуару;

г) пры руху некалькіх вэлёсыпэдаў ехаць адзін за адным на адлегласьці ня менш 2-х мэтраў адзін ад аднаго;

д) мець зусім спраўны руль;

е) мець ня менш аднаго спраўнага тормазу;

ж) пры язьдзе ў начныя гадзіны запальваць ліхтар сілаю ня менш 10 сьвячэй;

з) мець сыгнальны званок ці ражок.

5) Нагляд за выкананьнем гэтай пастановы ўскладаецца на міліцыю.

6) Вінаватыя ў парушэньні гэтай абавязковай пастановы будуць карацца ў адміністрацыйным парадку штрафам да 25 руб, ці прымусовымі работамі да аднаго тыдню.

7) Гэта пастанова ўваходзіць у сілу праз 7 дзён пасьля абвяшчэньня.

Старшыня Менскага Гарадзкога Савету ЯЦКЕВІЧ.

Сакратар Менскага Гарадзкога Савету ПАСЫНКОЎСКІ.

ЗГУБЛЕНЫ:

— Конская картка № 420 [illegible] П. І., выд. [illegible] РВК, кв. 537.

— [illegible] Грыгаровіч О. А., выд. [illegible], кв. 538.

— Сяброўская кніжка № 6126 [illegible], кв. 539.

— Сяброўская кніжка [illegible], кв. 540.

— Конская кніжка [illegible], кв. 541.

— Конская кніжка № 129 Мурачкоўскага А., выд. Грэскім РВК, кв. 542.

— Сяброўская паявая кніжка № 875 Міралевіча Б., выд. Чэрвенск. спажыв т-вам, кв. 543.

— Конская кніжка № 86 Сідорскага М., выд. Каралінск. РВК, Мазырск. акр. кв. 544.

— Конская карт. № 6263 Сарокіна Р., выд. Каралінскім РВК, кв. 545.

— Конская кніжка № 379 Казла Г., выд Скараунянскім РВК, Мазырск. акр., кв. 546.

— Паявая кніжка № 1476 Калтовіча Р. выд. Вайнілаўск. узаемадапамогі, кв. 547.

— Пашпарт № 2403 і асабовае пасьведчаньне, выд. у 1926 г. на імя Таўстога А., кв. 548.

— Кандыт. білет № 17142 Пятровіча С. Ф.—выд. Барысаўск. Райвыканкомам КПБ.

— Чырвонаарм. кніжка Ефімава Т.Н., нарадж. 1904.

— Мэтрычн. выпісь Жуковіча І.—выд. Барысаўскім Загсам.

— Пашпарт Русака А. Г.—выд. Зембінскім РВК.

— Конская карт. Дабрыцкага А. І.—выд. Зембінскім РВК.

— Лекавая кніжка Равічбаха—выд. Бар. страхкасай.

— Асабовая кніжка Толсьціка А.—выд. Зембінскім РВК.

— Асабовая карт. № 8 Чэрняўскага В. Ф.

— Асабовая кніжка Шафрына С. А.—выд. Барысаўск. РВК.

— Конская карт. № 620 Есіневіча Д. К.

— Каапэрац. кніжка Дамброўскага К. І.—выд. Барысаўск. ЦРК.

— Конская карт. Чэрнуха С.—выд. Барысаўскім РВК.

— Конская карт. Ганца Д.—выд. Бычанскім с.-саветам.

— Лекавая кніжка Пэўзнера Е. Г.—выд. Барысаўск. страхкасай.

— Сяброўская кніжка саюза працаўн. зямлі і лесу за № 20091 і лекавая кніжка выд. Барысаўскай страхкасай на імя Багданава І.

— Сяброўскі білет, выд. саюзам харчавікоў 2) асабовае пасьведчаньне, выд. 4 аддз. пальротай 3) кніжка касы ўзаемадапамогі, выд. заг. ім. Леніна на імя Ерманловіча С. К.

1-я Дзяржаўная друкарня.